

ЗА ЕДНА БЛАГОРОДНА ИНИЦИАТИВА Истинското добро никога не търси причини

Вече 27 години компанията "Eldominvest" се занимава с производство на високотехнологични бойлери, готварски печки, отоплителни уреди и плотове за вграждане. Създадена през 1987 г., тя не само оцеля през годините, но се утвърди като най-солидният производител на Балканите, разполагащ със собствени производствени предприятия на територията на морската ни столица Варна и с пазарен дял от над 70 процента.

Общата площ на трите производствени района на ЕЛДОМИНВЕСТ е 42 000 кв. м, като във фирмата работят 460 висококвалифицирани специалисти. Производственият ѝ капацитет годишно е 500 000 уреда.

Машините и поточните линии на ЕЛДОМИНВЕСТ са част от ново и модерно производствено оборудване, отговарящо на съвременните технологични изисквания.

Екипът на ЕЛДОМИНВЕСТ е в състояние да разработва инструментална и производствена екипировка, технологично оборудване и продукти съгласно специфични изисквания на клиента.

Проектните и следпроектните изпитания се извършват в собствена фирмена лаборатория. Така срокът от заданието на клиента до реализацията на новия продукт на пазара е 6 месеца и производственият цикъл се затваря.

ЕЛДОМИНВЕСТ е производителят на електрически бойлери с най-широкия моделен асортимент в Централна и Югоизточна Европа, включващ над 250 модела бойлери.

В компанията са създадени първите в България бойлери с емайлиран водосъдържател, както и първият бойлер с електронно (микропроцесорно) управление и цифров дисплей. ЕЛДОМИНВЕСТ е и първият български производител на готварски печки със стъклокерамичен плот. Електрическите модели са единствените български уреди от този тип, притежаващи клас А за енергийна ефективност.

Произвеждат се също модерни готварски плотове за вграждане - електрически, в комбинация с газ и изцяло газови. През последните години в ЕЛДОМИНВЕСТ са разработени ново поколение отоплителни уреди.

В унисон със световната тенденция за използване на възобновяеми енергийни източници компанията инвестира в разработване на компоненти и цели водонагревателни системи, работещи с алтернативна енергия.

От 2012 г. в портфолиото на компанията започва включването и на отоплителни уреди - стенни конвектори с електронно управление.

Всички продукти са маркирани със знак и са сертифицирани в съответствие с изискванията и на специфичните местни разпоредби. Над една трета от произвежданата от ЕЛДОМИНВЕСТ продукция е предназначена за износ в страните от ЕС, Близкия Изток и САЩ. На тези пазари фирмените продукти се радват на добро търсене заради надеждността, поддържаното високо качество и атрактивен външен вид. Това са основни приоритети, залегнали твърдо в политиката на компанията.

Всяка година ЕЛДОМИНВЕСТ представя новите си продукти на най-престижните международни изложения в областта на отоплителната техника - ISH във Франкфурт и MCE в Милано.

Връщайки се назад в годините, може да се проследи стремителният възход на компанията крачка по крачка.

1987 - от месец юни отдел "Капитално строителство, реконструкция и модернизация" към варненския завод "Елпром" е обособен в предприятие "Перлаинвест". Предмет на дейност на новата структура е проектиране, изграждане и основен ремонт на строителни обекти в структурата на стопанското обединение. Директор на фирмата е Цветан Велковски. Екипът наброява едва 37 човека.

Първите години в историята на ЕЛДОМИНВЕСТ са свързани с много трудности и предизвикателства. Когато настъпват промените от 1989-1990 година строителството в цялата страна е в застой. За "Перлаинвест" се очертават две възможности - или предприятието да

бъде закрито, или да се започне принципно ново производство.

Ръководството взема решение да се изтегли банков кредит за закупуване на линия за емайлиране на холандската фирма "Ферро" и линия за заваряване на фирма "Клоос", Австрия. Целта е да се започне серийно производство на бойлери. От екипа на "Елпром" - най-големия бивш производител на бойлери в България, са привлечени най-добрите специалисти. За да се запази наличният персонал до началото на производство на ел. бойлери и за да се погасява тегленият банков кредит, служителите на фирмата са ангажирани с различни дейности, включително и производството на хитовия тогава на българския пазар скейтборд.

През 1991 започва производството на първите бойлери "Хелиотерм", предназначени за новаторска инсталация за слънчеви колектори по проект на доц. Мирчев от ВМЕИ – Варна. На този етап се произвеждат само поцинковани бойлери.

След 2 години усилен труд по монтаж, синхронизация и експерименти под ръководството на главния инженер (сега зам.-управител по производствено-техническата дейност) Димитър Голодов от производствената линия излиза първият емайлиран бойлер. Специалистите от "Ферро", поканени за пускане на линията, не могат да повярват, че всичко това сами могат да направят български специалисти. От месец октомври 1992 година са създадени технологична база и организация за първото в страната серийно производство на електродомакински бойлери с обем 50, 80 и 120 литра, с емайлиран водосъдържател и анодна защита. Първо е разработен най-масовият 80-литров бойлер, по-нисък и с по-голям диаметър от традиционния.

Открит е втори производствен район и нови цехове, а персоналят вече наброява 103 души.

Производственият капацитет обаче все още е едва 400 броя месечно.

Високото качество на произведените в ЕЛДОМИНВЕСТ фамилия бойлери от 50, 80 и 120 л води до първия златен медал за фирмата на Есенния пловдивски панаир през 1993.

От началото на 1994 година започва производство и реализация на две нови изделия – полуавтоматична пералня и електродомакинска центрофуга за пране.

На 22 декември 1994 година се чества производството на 100-хилядния бойлер.

През 1995 името на ЕЛДОМИНВЕСТ вече е познато на целия български пазар с произведените 11 модификации бойлери. Търсенето изпреварва предлагането. Още от 4 часа сутринта се редят чакащи, за да закупят бойлери от ЕЛДОМИНВЕСТ.

Пик в продажбите на бойлери предизвиква водната криза в София.

Изградена е стройна сервизна структура. Монтажът, гаранционното и следгаранционно обслужване се извършват от 58 сервиза в цялата страна. Така клиентите са максимално улеснени.

През 1995 екипът учредява акционерно дружество, а през 1996 г. собствеността на дружеството става изцяло частна с изплащане на дела на държавата. В рамките на един месец той е изплатен на 100 %.

През същата година е реализиран първият износ на бойлери - за Полша и Молдова.

През 1997 година се разработват и внедряват в производство 150- и 200-литрови бойлери, а впоследствие същите се комбинират със серпентина.

Месечната производителност за пет години вече е нараснала над 10 пъти - 4200 изделия. Монтажните линии са преустроени за производство на масовите бойлери от 80 л с различен диаметър. Делът на тези модели е 67 % от целия обем производство на ЕЛДОМИНВЕСТ, а персоналят наброява вече 197 човека.

От началото на 1998 година във фирмата започва внедряване на система за осигуряване на качеството. На 19 май 1998 година ЕЛДОМИНВЕСТ получава сертификат по международния стандарт ISO9002:1994. ЕЛДОМИНВЕСТ е първото българско предприятие, производител на бяла техника, притежаващо този сертификат.

Започва производството на първите проточни бойлери и бойлери с обем 150 и 200 литра. През същата година компанията получава диплом и златен медал за фамилия електродомакински бойлери от Международния пролетен пловдивски панаир.

През 1999 година успешно приключва инвестиционната програма по договора с държавата за приватизацията на дружеството. Разширява се складовата база и се изгражда административна сграда и работническа столова. С тържествен водосвет на 29 октомври 1999 г. се открива новият търговски и административен център на ЕЛДОМИНВЕСТ.

От месец март 2001 работата в дружеството изцяло се реструктурира, обособяват се нови структурни

звена. Дейностите се обособяват в три направления:

производствено-техническа и развойна, финансово-икономическа и търговска дейност, маркетинг и реклама.

Експортните продажби вече са в шест европейски държави. От поточните линии на ЕЛДОМИНВЕСТ излизат първите бойлери за морски съдове.

От 2002 г. на пазара са пуснати три модела камини: "Монолит", "Квадра" и "Квазер", а персоналът на ЕЛДОМИНВЕСТ наброява 263 човека.

От 2002 год. до днес ЕЛДОМИНВЕСТ е в Топ 10 на варненските фирми.

През 2003 са произведени и първите миниготварски печки. Сред тях са първите български готварски печки с пирокерамичен плот и първите български готварски печки с енергиен клас А.

Електрическият модел миниготварска печка със стъклокерамичен плот печели диплом и златен медал от Есенния международен технически панаир – Пловдив 2003.

През 2004 е произведен първият 1000-литров бойлер. ЕЛДОМИНВЕСТ е удостоен с диплом за иновационна политика, за завоюване на нови пазарни ниши, за успешна конкурентоспособност, издаден от Българската стопанска камара, и почетна грамота за иновационно предприятие на годината от Министерството на икономиката, Фондация "Приложни изследвания и комуникации" и Световната банка.

Реализирано е съществено разширяване в производствен район 2 чрез изграждането на нов цех.

Ефективната производствена площ нараства с близо 2 декара.

През 2005 е построен втори цех в производствен Район 1 на ЕЛДОМИНВЕСТ със застроена площ 2 000 кв. м. Дружеството се сдобива с нова складова база - настоящия Производствен район 3. Появява се нова серия енергоспестяващи бойлери с модерен дизайн, който не е произвеждан дотогава у нас. В България тази серия излиза с търговското име "Diplomat Ocean". В ЕЛДОМИНВЕСТ са произведени първите български бойлери с електронно управление. Започва износ за САЩ.

През 2006 г. фирмата произвежда едномилионния бойлер.

За периода от 2002 до 2006 година са направени инвестиции в размер на над 10 000 000 лева.

Експортният пазар на ЕЛДОМИНВЕСТ през 2006 г. обхваща десет европейски държави. През годината за местен и експортен пазар са произведени 240 000 уреда.

През 2007 са изградени нови производствени и складови помещения с обща площ 4 000 кв. метра. Продължава модернизацията на производствените мощности, включваща работи и автомати от последно поколение.

На пазара излизат нови серии продукти на "Елдоминвест": проточни бойлери, нови модели стоящи бойлери с обем от 150 до 1000 литра и бойлери с електронно управление.

През 2008 започва производството на нова серия пирокерамични готварски плотове за вграждане. Те са сертифицирани с продуктов знак за качество на "Интер Тестинг Сървисиз" ETL за съответствие на стъклокерамични плотове за вграждане с високите изисквания на американския UL858 и канадския CAN/CSA-C22.2 стандарти. Също през 2008 г. SEMKO позволява маркирането на стъклокерамичните плотове за вграждане, произведени в "Елдоминвест", със знака CE за съответствие с изискванията на LVD и EMC директиви на ЕС и Съвета на Европа.

През 2010 на пазара се появяват първите плоски и вакуумно-тръбни слънчеви колектори "Eldom Green Line". Системата за управление на качеството на ЕЛДОМИНВЕСТ е пресертифицирана в съответствие с международния стандарт ISO 9001:2008.

През последващите години ЕЛДОМИНВЕСТ представя на пазара нови групи продукти: термосифонни системи, буферни съдове, бойлери с обем 5, 10 и 15 литра.

Днес компанията изнася продукцията си в над 30 държави на 4 континента.

Благодарение на извършената модернизация и строителството на нови производствени участъци годишният производствен капацитет на ЕЛДОМИНВЕСТ към момента е 500 000 изделия. Компанията е един от малкото европейски производители на емайлирани бойлери с обем 1000 литра.

За да осигури надеждно гаранционно и следгаранционно обслужване, ЕЛДОМИНВЕСТ поддържа 102 сервизни центъра в страната.

Под ръководството на г-н Цветан Велковски днес в предприятието работят над 450 специалисти.

Всяка година компанията прави жест на своите търговски партньори, като преди Великден им

предоставя изделията си с отстъпка от 0,02 процента. Тази година ръководството на ЕЛДОМИНВЕСТ организира дарителска кампания, като уведоми контрагентите, че отстъпката от 0,02 процента ще бъде дарена на Съюза на слепите в България и по този начин през месец май нашата организация получи дарение от 27 000 лева, които ще бъдат изразходвани за закупуване и безвъзмездно предоставяне на помощно-технически средства на крайно нуждаещи се съюзни членове.

Този жест към организацията ни беше и повод за разговор с маркетинг-мениджъра на компанията г-н Светослав Симеонов.

Контактът със Съюза на слепите в България се е осъществил заради поръчка на 4 бойлера за 3070 лв. през 2013 за почивната база на ССБ в Дряново и още 6 през 2014 г., на стойност 7650 лв., за почивната база в Шипково. Оттам се е родила и идеята за тазгодишната дарителска кампания, тъй като в годините на съществуването си компания ЕЛДОМИНВЕСТ никога не е стояла встрани от благотворителността, въпреки нежеланието си да парадира именно с тази част от дейността си. Ръководството на компанията винаги е стояло далеч от изграждането на имидж на гърба на хората в неравностойно положение и когато се е вършела благотворителност, това се е правело именно с цел подпомагане на нуждаещи се. Подобни дарителски кампании са реализирани за различни социални институции – домове за сираци, социални домове за хора с увреждания, но такива, които са били встрани от фокуса на общественото внимание, както са били подпомагани и талантиливи деца с лошо материално положение.

Благодарение на дарената сума тази година 800 незрящи ще получат безвъзмездно така необходимите им специални технически средства – бастуни, говорещи апарати за кръвно налягане и тактилни и говорещи часовници. На въпроса ми какво е усещането, когато осъзнаваш, че си допринесъл дори с една малка частица за облекчаването на ежедневието на 800 човека, г-н Симеонов заяви отново, че целта на компанията не е да се търси евтина реклама, а да бъдат действително подпомогнати хората, които по една или друга причина имат нужда от материална подкрепа.

Фирмата стои плътно зад евентуално бъдещо сътрудничество със Съюза на слепите в България, като в същото време не биха допуснали инициативата да девалвира, превръщайки се в традиционна ежегодна дарителска кампания в дните преди Великден. От компанията с радост биха подкрепили бъдещи конкретни инициативи на ССБ и в края на срещата ни остана прекрасното впечатление от готовността им да протегнат приятелска ръка.

Винаги е приятно, когато знаеш, че в България съществуват организации, фирми и компании, които въпреки тежките условия, въпреки времената на икономии, са готови да обърнат поглед към хората, намиращи се по стечение на обстоятелствата в донякъде по-неизгодно физическо и финансово положение и имащи нужда от подкрепа.

Благодарим от сърце и на всичките търговски партньори на ЕЛДОМИНВЕСТ, които са откликнали с ентузиазъм на инициативата и по този начин, макар и косвено, са взели участие в кампанията.

Марина ПЕТКОВА

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Добрич

Спазена традиция

И тази година не пропуснахме да отбележим Деня на билкаря - Еньовден. Рано сутринта на 24 юни група от десетина човека – членове на териториалната организация на сляпо-глухите в Добрич, с голям букет цветя се отправихме към нашата приятелка Лили Манова, управител на билкова аптека "Стария

Добрич". Поднесохме ѝ букета и ѝ пожелахме да е жива, здрава и все така отзивчива. Съгласно старата традиция се претеглихме на кантара за здраве. Малки момичета ни поднесоха букетчета от билки. Почерпиха ни с чаша чай, приготвен от билките от миналата година. Промушихме се и през огромния венец пред аптеката, направен от 77 лековити билки. Преди да отдъхнем под дебелия сянък на Стария Добрич поздравихме нашия именник Янко Златев. Като цяло настроението в града не беше тържествено поради сполетялото ни неотдавна природно бедствие. Обществените инициативи по повод празника бяха отменени, но ние решихме да спазим традицията, като осъществим тази разходка. Обсъдихме варианти как можем и ние да помогнем на нуждаещите се добричлии.

Калинка КОВАЧЕВА

Състезание по шахмат в чест на Хелън Келър

Деня на сляпо-глухия гражданин – 27 юни, отбелязахме нетрадиционно в териториалната организация в Добрич. Този път решихме да направим шахматен турнир. В идеята се включиха 10 човека. Надпреварата се проведе по швейцарската система – всеки срещу всеки. За съдия бе избран неподкупният Богдан Петров. Той следеше коректно партиите. В края на краищата класацията бе следната: на първо място бе Димитър Кънчев, на второ – Ангел Иванов, на трето – Янко Златев, на четвърто – Кольо Георгиев, на пето – Марийка Атанасова и така нататък. Победителите получиха предметни награди, а всички участнички се насладихме на парче прясно приготвена питка с шарена сол.

Разделихме се с повишен спортен дух и с намерение да правим подобни състезания по-често.

Калинка КОВАЧЕВА

Докосване до флората, фауната и древното минало на Добруджа

В годината на своя 14-и рожден ден "ХобиСклуб" спечели още един проект, който разработи съвместно с Регионалния исторически музей – Добрич. Средствата по проекта са осигурени от Община град Добрич. Благодарение на благородната подкрепа и на двете институции 50 човека в неравностойно положение успяха да се докоснат до природата и историята на това прекрасно кътче от България.

Ръководителят на проекта Иван Годоров и музейният специалист Ивелина Романова осъществиха идеална организация при реализирането на инициативата. По програма бе предвидено посещението на Информационен център "Калиакра", Зелен образователен център в Шабла и Археологически парк "Дуранкулак". Пътуването до първата дестинация бе съпроводено с любопитни факти за растителния и животински свят в Добруджа, разказани от Ивето, както заобичаха да я наричат членовете на клуба. В Информационен център "Калиакра" ни посрещна радушно Елена Урумчева, която бе дошла в свободния си ден, за да ни разкрие красотата на Добруджа и нейните обитатели. Тъй като една част от групата бяха незрящи хора, за тях бе интересно да чуят как разговарят делфините, как пеят птиците на Добруджа, някои от които пристигнали от далечни места, за да потърсят убежище, да създадат поколение, да запълнят своя хранителен запас и отново да полетят на есен към топлите страни. Г-жа Урумчева сподели, че Центърът е посещаван от много деца и за тях са подготвени интерактивни модули и забавни игри. За нас – големите, също бе любопитно да узнаем как се подрежда една редица от кубове, на които са показани животни и растения. Увлекателната беседа ни помогна да се слеем с природата и да почувстваме нейната красота и величие. Много бързо се сприятелихме с Елена и като че ли ни се искаше да поостанем още малко, но времето ни прищпорваше, а и любопитството надделяваше. Разделихме се, като си взехме безплатни рекламни материали, за да покажем на близките си, някои от които не живеят вече в България, красотата на родното място.

Изпитахме чувство на гордост и лекота, все едно и ние се реем свободно с птиците в небесните простори, защото маршрутът ни водеше по пътя на Виа Понтика или Пътя на миграция на птиците. Второто място, което посетихме, бе Зеления център в град Шабла. На входа ни посрещна с усмивка

Даниела Годорова – ръководител на Центъра. Тя също бе дошла специално за нас, в свободния си ден. Влязохме в зала, в която имаше голям монитор. Диди ни разказа как от едно пустеещо място, буквално от руините, е издигнат Центърът. Благодарение на средства по програма е устроен като място за постоянно наблюдение на водните огледала в района, място за временни изложби, място за работа и забавление за малки и големи. Научихме, че Центърът разполага също с много добра екипировка за скаутски лагери и за наблюдение на птиците. С помощта на модерна техника гледахме филм за животинския свят, който обитава трите водни басейна на езерата Шабленско, Дуранкулашко и Тузленско. Филмът ни пресъздаде картина на четири сезона и така можахме да се запознаем с животинския свят, който живее или пристига на това място, за да намери подслон и храна. Впечатли ни и музиката, която засили въздействието от прожекцията. Гледахме и кратка презентация за Археологически парк "Дуранкулак". В залата имаше експонирани и останки от праисторическия период на Дуранкулак. Ивелина Романова ни запозна подробно с тях и ни въведе в дебрите на най-древната история на нашия роден край.

В лицето на Диди "ХобиСклуб" намери приятел, който вече с натрупания си опит в писането и реализирането на проекти би помогнал в бъдеще.

Оттук поехме към Големия остров в Дуранкулашкото езеро. Автобусът на "Радилов и синове" спря на съвършено нов паркинг и оттам поехме пеш до непознатия остров, който бе съхранил историята на много култури, етноси, цивилизации и е обект под егидата на ЮНЕСКО. Отвсякъде ни огласяха птичий хор и звуците на блатната растителност, задвижвана от езерния бриз. С нетърпение очаквахме да отидем на острова и отблизо да се запознаем със свидетелствата, оставени от нашите предци, живели някога на това неповторимо място. За съжаление не можахме да преминаем от сушата на острова, защото след новопостроения мост имаше разстояние от около 3 метра, което беше във вода и ограничи достъпа ни. Това до известна степен ни огорчи, но Ивето съумя да запълни тази празнота, като ни събра на сянка и започна увлекателен разказ. Тя ни върна милиони години назад. Добихме представа как е изглеждала Добруджа преди 8000 години, какви са били климатът и растителността, какви животни е имало тогава, как са живели хората, с какво са се изхранвали. Оказа се, че това са били първите земеделци по тези места, които са достигнали до много висок стадий на развитие. Разбрахме, че това е най-старата протоцивилизация в света. Научихме къде точно се намира най-старият и най-големият праисторически некропол в света, къде се е намирал построеният през 5000 година преди Христа град с просторни жилища, чиито основи са били от камък и които са оформили първата каменна архитектура в Континентална Европа. Останахме удивени, че в едно от погребенията е намерена златна спирала, която е най-старото обработено злато в света. Впечатли ни и фактът, че тук се намира и единственият пещерен храм в Европа на Кибела. Животът на това място е прекъснал в края на X век и никога не се е възродил наново, но натрупаната енергия се усеща и днес. Въпреки че преходът не бе лек, никой не почувства умора - толкова бяхме превъзбудени от разказаното, видяното и преживяното, че преминахме по обратния път към автобуса с приповдигнато настроение. От едната страна се ширеха житата, а от друга - зеленината, обграждаща като лавров венец езерото, в което е съхранена най-древната история на Добруджа.

Радваме се, че сред нас бе и Рада Въртунинска, която ни разказа за бунта на дуранкулашките селяни срещу десетъка от 1900 година. Еуфорията продължи и на връщане. По микрофона в автобуса се чува музикални и поетични поздравления по случай 14-ия рожден ден на "ХобиСклуб". Ето как завърши един успешен проект на сдружението ни благодарение на подадената ръка на институции и приятели!

Иван ТОДОРОВ

Златен Орфей за фолклорна група "Светлина"

Смесена фолклорна група "Светлина" към ТСО Добрич с ръководител маестро Георги Събев е в състав от 10 жени и 4 мъже.

На 18 май 2014 година групата участва в 18-ия Старопланински събор "Балканфолк 2014" и 5-ия Български национален шампионат по фолклор "Еврофолк 2014".

След изпълнението на песните "Седяла мома в градина", "Мари, Калино, майчина", "Ой, Тойне" и "Рада на Стоян думаше" групата бе удостоена със следните награди:

От 18-и Старопланински събор "Балканфолк 2014":

- Диплом за съществен принос при съхранение и развитие на българските традиционни народни изкуства;
- Препоръка фолклорна група "Светлина" да участва в Световния шампионат по фолклор в Слънчев бряг и Несебър.

От 5-ия Български национален шампионат по фолклор "Еврофолк 2014":

- Грамота за съществен принос при съхранение и развитие на българските традиционни народни изкуства;
- Грамота за лауреат на 5-ия Национален шампионат по фолклор "Еврофолк 2014";
- Диплом за изпълнение на обработен фолклор;
- Диплом за изпълнение на обработен фолклор и златен медал;
- Номинация за "Златен Орфей" от 5-ия Национален шампионат по фолклор "Еврофолк 2014".

Зад тези отличия се крие упоритият труд на ръководителя на групата маестро Георги Събев, на участниците, на Паунка Пеева - организатор на всички изяви на състава. Незабравими ще останат спомените от овациите на публиката след изпълнението на всяка наша песен и от задържането на групата на сцената от председателя на журито, който лично поднесе "Златния Орфей" и си направи снимка с нас. Емоциите взеха връх, когато, слизайки от сцената с просълзени очи, се поздравявахме с големия ни успех. Вниманието на журито към нашия триумф продължи с вземането на интервю от ръководителя на групата маестро Георги Събев и от председателката на ТСО Добрич. Трябва да отбележим, че нашата група беше определена за участие в гала концерта при закриването на фолклорния форум.

Гордеем се, че съставът ни издигна авторитета на нашата организация, на нашия град, на РСО Варна и на Съюза на слепите в България като цяло.

Успешната ни изява беше отразена и в местните вестници "Добруджанска трибуна" и "Нова Добруджанска трибуна". Маестро Георги Събев и Паунка Пеева бяха лично приети в кабинета на кмета Детелина Николова. Получихме поздравителен адрес от нея и кметския ѝ екип за големите постижения на нашата група.

Паунка ПЕЕВА

Девети форум на Националната асоциация за социална отговорност (НАСО) - 2014

От 11 до 14 юни в хотел "Интернационал", курортен комплекс Златни пясъци се проведе международна среща, като основните теми, представени от генералния секретар на доставчиците на социални услуги за Европа Люк Зелдерлоо, както и от Мари Дюбоа и Филип Слос, засегнаха социалните дейности и европейските практики в Белгия.

От Австрия важни презентации поднесе г-н Мартин Конрад – мениджър по социални мрежи.

Председателят на НАСО г-н Георги Георгиев представи гостите, както и присъстващите от българска страна - г-н Ивайло Иванов - изпълнителен директор на Агенцията за социално подпомагане, г-жа Правда Игнатова - директор на дирекция "Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция", кметове, регионални консултанти на НАСО, директори на дирекции „Здравеопазване и хуманитарни дейности” и центрове за социална интеграция и рехабилитация, неправителствени организации. По-важните засегнати теми от изключително значение за хората с увреждания бяха: "Европейско партньорство за нови и качествени социални услуги", "Практическо приложение на нов модел за социално включване", новата за България социална услуга "Подкрепена заетост". От Добрич на форума взеха участие Иванка Титова от дирекция "Здравеопазване и хуманитарна политика", Албена Донева – директор на ЦСРИ, Иван Тодоров – председател на НПО "ХобиСклуб" и Данчи Тодорова – социален асистент.

Всеки от участниците във форума получи наръчници за практическо приложение на социални услуги, преведени на български език.

Иван ТОДОРОВ

Достойно представяне

Смесена фолклорна група "Светлина" към териториалната организация на слепите в Добрич взе участие на 8-ия Републикански многожанров фестивал на хората с увреждания, с участие на представители на балканските народи, в Перник.

Групата се представи с песните "Седяла мома в градина", "Ой, Тойне" и "Мома Добруджанка". На 21 юни 2014 година участниците в групата, настанени в автобус, потеглиха за Перник. Бодрото настроение напираше с вицовете на Жельо Петров и неспирните песни. При пътуването зад нас оставаха градовете Варна, Шумен, Търговище, Омуртаг, Велико Търново, Севлиево, Ябланица, Ботевград, София и към 18.30 часа пристигнахме в Перник, квартал Църква. Там ни посрещна Ани Тараламска - организатор на разнообразните изяви на хората с увреждания. За нощуване групата беше настанена в хотел, построен сред красивата природа на предградията на Перник.

На другия ден отново сме в квартал Църква и очакваме да дойде нашия ред за фолклорна изява. Вълнението е неописуемо. Тук трябва да потвърдим постиженията си от Велико Търново - златен медал и "Златен Орфей". Около два часа следобед ние сме на сцената. Изпълняваме първата песен, посрещната с бурните ръкопляскания на публиката и журито. Същото се повтори и на следващите песни. Председателят на журито се изказа ласкаво за изпълнението на групата ни. Към 19 часа приключва състезателният ден. Журито се оттегля на заседание за класиране на участниците. След два часа журито е на сцената с готовите резултати. Четат се имената на бронзовите медалисти, на сребърните, на златните и накрая идва нашият ред. Получихме награда "Златен плакет", която е по-голяма и от златен медал. Думите на председателя на журито бяха: "Ако имаше по-голяма награда от тази - бих Ви я дал!".

Окрилени от постигнатото, се завърнахме по домовете си с убеждението, че при репетициите ще положим още по-голямо старание за достойно представяне на Световния фолклорен форум в Слънчев бряг.

Паунка ПЕЕВА

За по-добро здраве

През месец март тази година се срещнахме с представители на Рехабилитационната болница в Котел. Срещата стана в Добрич, за да уредим отиването на членове на териториалната ни организация в Котел за възстановяване на здравето им.

На 12 и 13 юли дойде микробус от Рехабилитационната болница в Котел, за да вземе 20 наши членове и техните придружители. При пътуването минахме през Варна, Шумен, Омуртаг и други села и градове, докато стигнем до Котел. Там ни чакаха домакините. Представихме си документите за приемане, дежурният лекар прегледа всички и ни назначиха процедурите, които започнаха още на другия ден.

Посетихме и Галя Дормушлийска - народна певица от нашия край. Тя ни посрещна много топло като стари и близки приятели. Покани ни в къщата си за гости. Навсякъде по земята имаше котленски килими. На стената в една от стаите висеше пано от перушина, цялата къща и дворът бяха осяени с много и красиви цветя.

Оползотворявахме свободното си време с разходки из града. Искахме всичко да видим, нищо да не пропуснем. Разгледахме Природо-историческия музей и Пантеона. Навсякъде ни посрещаха с топлота и усмивки. Цветята по всички дворове сякаш ни казваха "Добре сте ни дошли".

Направихме поход до местността "Изворите" в Балкана. Разстоянието дотам беше доста голямо, но това не ни попречи, макар и по-бавно, да отидем. Видяхме река Голяма Камчия. На изворите си тя тече като водопад.

Какво можем да кажем за отношението на лекарите, медицинските сестри, рехабилитаторите и санитарките? В тези хора имаше много обич, загриженост и топлина.

Отпразнувахме и имения ден на Маринка Петрова. Подарихме ѝ подарък с пожелание за много здраве и щастие.

Прекарахме в Котел 7 дни, но имаме чувството, че те преминаха неусетно.

Дойде време да се разделим. Направо не ни се тръгваше. Целият персонал на болницата излезе да ни изпрати. Обещахме, че следващата година отново ще дойдем - само да сме живи и здрави!

Благодарим Ви, мили домакини! Бъдете винаги такива, не се променяйте! Желаем Ви много здраве и щастие!

Паунка ПЕЕВА

Честване на годишнини на велики гении

На 8 юли в "ХобиСклуб" присъстващите на традиционния вторник се запознаха с творчеството на големите дейци на оперната сцена – Борис Христов и Нели Божкова.

За тях ни припомни Светла Петрова от РБ "Дора Габе" с увлекателна лекция за нелесния им живот. Библиотечният специалист бе допълнен от Веселина Малчева, Светла Стоева, Стоянка Николова и други. Те разказаха за лични срещи и преживявания с големите певци.

Интересен факт е срещата на Борис Христов с цар Борис III, който настоява великият българин да получи стипендия и обучение в Италия.

В кариерата си Христов има предложение от македонци да изпълни ролята на цар Самуил, представен като македонски владетел. Последвал е категоричен отказ, с който големият оперен бас за пореден път демонстрира патриотизма си.

Оперната прима Нели Божкова е гордостта на Добрич. Световноизвестният ѝ талант ще остане като почетен знак за всички добричлии.

Днес Огледалната зала в Добрич за литература и певческо майсторство носи заслужено нейното име. Изразявайки почитта си към гениите, станахме на крака и запяхме заедно с техните записи.

Писмо на Борис Христов, с което отказва участие в македонската опера "Цар Самуил"

Господин Македонски,

Получих програмата на "ВАШИЯ" Цар Самуил за скопската сцена. Защо ми я изпратихте обаче не можах да разбера, като Вие знаете отдавна моето мнение, което е мнение и на всеки българин. Тягостно впечатление ми направи предговорът на Д. Ташковски, който е пълен с нелепи съждения и с изопачавания на исторически истини, които не могат да направят впечатление дори на невежи хора. Вие знаете, че моят род произхожда от този край на България, в който Вий живеете и който се нарича Македония, която е била и ще бъде център на най-здравия български национален дух, така както цар Самуил е бил и ще остане в световната история цар Болгарский. Желая Вам и на Вашето семейство Честита Нова година."

12 януари 1969 г., Борис Христов

Пловдив

2014 година - плодородна за пловдивския спорт

На 22 януари тази година се състоя отчетно събрание на възстановения спортен клуб за лица със зрителни увреждания "Изгрев". Отчетът беше кратък, но наситен с информация. Хората обаче се

интересуваха най-вече от перспективите през настоящата година, с които бяха запознати от председателя Андон Кисьов. Очерта се богата програма, не съвсем ясен беше обаче въпросът с финансирането на мероприятията. Обсъдени бяха няколко възможни източника на средства за осъществяването им – задачата на управителния съвет на клуба за усвояването и рационалното разходване на необходимия паричен ресурс нямаше да е лесна.

През февруари се състояха вътрешни турнири по шахмат и спортна табла за мъже. Организацията беше стегната и добра, а финансирането на наградния фонд се осъществи чрез проекта "Създаване на Център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси". Първите в класацията трима шахматисти бяха Расим Низам, Димитър Пелитов и Милко Кичуков, а първите трима в класацията по спортна табла – Андон Кисьов, Данаил Караджов и Тома Паскалев. Това бяха и хората, които трябваше да представят Пловдив на клубни, съюзни и други първенства – при наложително отсъствие на някого от тях мястото му се попълва от следващия класиран.

През месец март беше ред да се изяви клубната секция по канадска борба. На държавното първенство за мъже, жени, юноши, ветерани и хора с увреждания в Созопол, организирано от Българската федерация по канадска борба, чийто член е и нашият клуб, Ася Бурова и Емка Танова си размениха вторите и третите места на дясна и лява ръка за жени, а Кирчо Родопски зае трето място на лява ръка за мъже с увреждания. Изявата бе спонсорирана от РСО Пловдив. Клубната секция излъчи отбор от млади и яки момчета и момичета с перспектива на бъдещи победители.

От 10 до 13 април в София се проведе балканиада по шахмат, в която взеха участие 14 отбора от 5 страни – Македония, Молдова, Турция, Румъния и 10 български тима. В отборното класиране вицешампиони станаха момчетата от клуб "Изгрев" Пловдив. В индивидуалната надпревара първото място категорично завоюва Расим Низам, а негов подгласник бе най-възрастният шахматист на турнира – Димитър Пелитов на 84 години – и двамата от пловдивския клуб. Балканиадата отвори пътя за участие на Расим на световното първенство по шахмат за незрящи в Катерини, Гърция.

Спортните изяви продължиха и през месеците юни и юли. От 10 до 12 юни в Старозагорски минерални бани се състоя клубното първенство по спортна табла, което по критериите на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" е с ранг на държавно първенство. От секцията по спортна табла към клуб "Изгрев" участваха трима мъже и една жена, чието представяне обаче не беше задоволително – Пловдив отстъпи от завоюваните няколко години подред призови позиции. Донякъде може би причината беше и в неизчистения регламент. Личното ми мнение като отговорник на секцията по спортна табла в клуб "Изгрев" е, че прилагането само на принципа на елиминиране е несправедливо – оказва се, че състезател с една първа победа и последващи няколко загуби е на по-предна позиция от състезател с първа загуба и последващи няколко победи. По-справедливо и рационално би било въвеждането на формулата на световното първенство по футбол. В случая, ако участват примерно 48 души (на този турнир участваха 43), те могат да се разпределят в 16 групи по трима, които играят помежду си. Заелите първите места 16 души отиват на осминафинал и от този момент започва фазата на елиминирането. По тази схема участниците могат да са 32 или 64, но тогава предварителните групи трябва да са от по 4 състезатели.

На традиционно провеждащата се вече осма година на Араповския манастир край Асеновград мащабна изява на спортните и художествените умения на хората с увреждания на 14 юни група от 12 пловдивски атлети взе дейно участие.

От 18 до 21 юни отново в Старозагорски минерални бани се проведе и състезанието по шахмат. Участниците от СК "Изгрев" за пореден път бяха в челото на класацията – Расим Низам - първи, Димитър Пелитов - четвърти и Милко Кичуков - пети от 67 състезатели. За съжаление 36-ото място на Петър Кисьов изпрати "Изгрев" отборно на второ място.

В началото на юли дойде ред и на най-новата секция на СК "Изгрев" – секцията по спортен риболов. Състезанието бе организирано от спортния клуб към РСО Монтана Тримата представители от Пловдив – Веселин Попов, Петър Кисьов и Данаил Караджов - младши тръгнаха ентузиазирани и амбицирани да спечелят призово място след дългогодишните слаби представяния на пловдивчани в този спорт. От клуба беше закупено оборудване – нови въдици и помощни принадлежности, които ще продължат да се допълват, за да им добра екипировка и за бъдещите състезания. Като стартова изява на секцията резултатът е чудесен – второ отборно място от 14 участващи клуба и първо индивидуално за

отговорника на секцията Веселин Попов.

С обещаната субсидия от община Пловдив предвиждаме да организираме наесен клубен шахматен турнир в нашия град.

Георги ГЕНОВ

София

Сред красотата на съхранените традиции

Тази пролет е доста хладна и дъждовна, но още в първите топли и слънчеви дни ТСО "Съединение" с неогренимата помощ на РСО София реши да организира екскурзия до градовете Велико Търново, Габрово и Дряново, на която покани желаещите от София и региона да се разходят до старата българска столица и да посетят интересни места, свързани със съхранените традиции, които са и знакови по отношение на нашата история. Автобусът се оказа тесен да побере желаещите и заедно с още един автомобил на 10 юни сутринта потегляме за Велико Търново.

Днес това е модерен и красив град, запазил аристократизма на столицата на Второто българско царство. Групата се раздели на няколко лъча и всеки можеше да посети място, което досега не беше имал възможност да разгледа. Вариантите бяха безкрайно много – от величието на Царевец и Трапезица до църквата "Свети Четиридесет мъченици" и сградата на Великото народно събрание, където с приемането на Търновската конституция са поставени основите на съвременната Българска държава.

След кратък отдих на кафе и сок се насочваме към Арбанаси. Историята на Арбанаси е изключително богата, а имената на много негови жители са записани в героичния летопис на България. Съхранени са 144 къщи с приказна архитектура от епохата на Възраждането. Те са с богата вътрешна подредба, с резбовани тавани, китни чардаци, подредени с много умение и вкус. Запазени са 5 църкви и 2 манастира. В арбанашки манастир през 1794 г. за монах е подстриган народният будител свети Софроний Врачански, в Арбанаси той пише и своята велика творба "Житие и страдание грешного Софрония".

В църквата "Рождество Христово", където са съхранени уникални стенописи от XIV – XVI век, се разминаваме с многобройни туристически групи от англичани, германци и дори представители на Страната на изгряващото слънце. След това потегляме към друга българска светиня – Дряновския манастир. Древната светиня "Свети Архангел Михаил" е основана по времето на цар Калоян след пренасянето на мощите на свети Михаил Войн от Потука в Търновград. Процесията ношува край река Дряновска до града и по християнските канони на свещеното място се определя да се издигне манастир. През вековете Дряновският манастир е средище на българската просвета и култура. На днешното място е възстановен през 1845 г. Този манастир, както и всички духовни средища, е пазител на българския дух през време на петвековното османско робство. В него са намирали убежище Васил Левски и отец Матей Преображенски – Миткалото, както и много други борци за свобода. Манастирът играе основна роля в подготовката на Априлското въстание в Първи търновски революционен окръг. На 29 април 1876 г. в Дряновския манастир влиза четата на поп Харитон. Обградени от силите на империята, въстаниците водят 9-дневна битка и повечето загиват за свободата на България.

Разрушеният и опожарен манастир е възстановен частично и на 3 април 1877 г. главният му храм е тържествено осветен. Игуменът Пахомий Стоянов отслужва първата панихида за загиналите четници.

Храмът е без стенописи, с пробит от куршум потир и дупки от шрапнели в зидовете, съзнателно оставени от строителите, за да не се забравят миналото и поуците от него. Благодарните потомци вдигат паметник-костница на загиналите въстаници през 1897 г. Съвременният манастир е сред 10-те най-почитани светини на Българската православна църква, национален исторически паметник и предпочитан туристически обект, разположен непосредствено до пещерата "Бачо Киро" сред изумително красива природа и величествени непристъпни скали.

Уморени и пълни с впечатления се настаняваме в ремонтираната и вече достъпна за посещения почивна станция на ССБ в Дряново, носеща името на легендарния поп Харитон. Много смях, музика и танци огласят боровата гора в топлата почти лятна вечер.

На следващия ден се отправяме към Габрово – града символ на българската предприемчивост. Правим панорамна обиколка с автобуса, минаваме покрай паметника на Рачо Ковача, разположен насред река Янтра, и се радваме на съвременния облик на този красив български град.

Скоро след това попадаме в магията на архитектурния резерват "Етъра", където сме очаровани от красотата на съхранените български традиции, от приказните възрожденски къщи, от работилниците, запазили майсторството на прекрасните ръчни занаяти – златарство, кожарство, тъкан текстил, керамика, производство на писани каруци (сякаш оживели от народните приказки). Пием кафе, пригответо на нажежен пясък, и похапваме бяло сладко на дървен чардак сред много дъхави цветя и здравец.

Автобусът потегля към София покрай Севлиево и село Български извор, а автомобилът се отправя към друга българска светиня – паметника на връх Шипка. Изкачвайки се по стъпалата към паметника, оценяваме величието на битката и отдаваме почит на хилядите загинали за свобода и справедливост. Стаяваме дъх пред експонатите от онзи славен момент, разположени на 7 нива в самия паметник, а горе на върха занемяваме пред величествената панорамна гледка. На юг се вижда цяла равна Тракия, наоколо е величествената снага на Балкана, на север са Гърново и Габрово, а на изток, забулен в мъглата, показва очертанията си паметникът на връх Бузлуджа. Скланяме глава в знак на почит пред костницата, съхранила тленните останки на героите. После се спускаме към град Шипка и разглеждаме чудно красивата и отвън и отвътре църква "Рождество Христово", построена в памет на загиналите руски войни за освобождението на братския български народ. В Шипка отиваме на гости на Дечко Кънчев Гърбатулов, член на ССБ и легендарен звънар, който със сръчните си ръце в продължение на почти 50 години е бил камбаните в храма. Този прекрасен българин е съхранил в себе си цялата история на построяването на паметника, на експонатите в него, на камбаните и на църквата в града със славното име. Той увлекателно и дълго ни разказва за събития, хора и легенди. Само ограниченото време ни пришпорва да тръгваме и сме твърдо убедени, че безценните спомени на Дечко трябва да бъдат съхранени за поколенията, защото той е жива енциклопедия за много факти и събития, които дори и специалистите не познават.

Потегляме по романтичния подбалкански път на Розовата долина през Казанлък, Калофер, Карлово и Сопот. Жалко, че нямаме време да разгледаме красивите им къщи, музеите, както и родните домове на Вазов, Ботев и Левски, но у нас укрепва идеята за един чудесен маршрут за следваща екскурзия. София ни посреща със станалата традиционна буря, но в нас слънчево греят впечатленията от красотата на съхранените традиции.

Даниела ДАМЯНОВА

Честит рожден ден, Дианче!

Нашата прекрасна колежка и верен приятел Диана Минчева от ТСО "Надежда" при РСО София навърши два пъти по 25 години на 11 юни 2014 г. Чудесният юбилей бе отпразнуван с много настроение на 15 юни сред зеленина и цветя от мощна весела компания, която и пожелава:

*Да е весела, усмихната и здрава,
да е обичана до самозабрава,
да е обградена от верни приятели,
да е стожер на мечтатели,*

*да се радва на успех и късмет,
да е щастлива в пътя си напред!*

Левски

Отдых в Шипково

Тази година РСО Плевен организира почивка на своите членове в станция "Релакс" в Шипковски минерални бани. Групата от 50 човека бе извозена с организиран транспорт до Шипково.

Пристигнахме по пладне и веднага бяхме настанени по стаите, а в ресторанта ни чакаше отлично приготвен обяд.

Шипковски минерални бани се намират в Троянския Балкан и са прекрасно съчетание на чист планински въздух, красива природа и минерални извори с отлични лечебни качества. В това чудесно място за отдых и лечение успешно се лекуват стомашно-чревни, неврологични и заболявания на опорно-двигателния апарат.

Когато ръководството на нашата база бе поето от младия, ентузиазирани и както се оказа много опитен, управител Велизар Хинков, тук беше започнат ремонт. За кратко време, въпреки финансовите затруднения, г-н Хинков превърна станцията в желано място не само за членовете на ССБ, но и за външни клиенти. Стаите са снабдени с телевизор, хладилник и самостоятелен санитарен възел. Всеки почиващ разполага с всичко необходимо за отдых и почивка, така както е в повечето реномирани хотели.

Със средства от спечелен проект приземният етаж е превърнат в модерен лечебно-терапевтичен център, разполагащ с апаратура за физикална терапия, няколко специални вани с минерална вода, тангентор, сауна. Всичко това е на разположение на клиентите на базата, а персоналът, който работи тук, е прекрасен. Управителят г-н Хинков е събрал един чудесен персонал от усмихнати, чаровни и себеотдаващи се млади хора, готови винаги да се притекат на помощ на изпаднали в нужда незрящи посетители. Храната в ресторанта е превъзходна, всичко е на най-високо ниво. Организираната за нас прощална вечер беше прекрасна благодарение и на професионалния диджей.

Благодарим на приятелите от пловдивската група, които допринесоха за веселата и забавна вечер. Изказваме най-сърдечната си благодарност на целия персонал на почивна станция "Релакс" и лично на г-н Хинков за прекрасната почивка, която ни осигуриха. Прибрахме се по домовете си изключително доволни, заредени с нови сили да продължим напред. Обещахме си следващото лято отново да дойдем тук.

Група почиващи от град Левски

КУЛТУРНО-СПОРТЕН ОБМЕН Полъхът на стара Битоля

По покана на Съюза на слепите на Република Македония от 19 до 21 юни представители на Регионална съюзна организация - София взеха участие в културно-спортен обмен в македонския град Битоля.

Приятелските отношения между организациите на двата съюза започнаха с по-ранните посещения - през ноември миналата и април тази година, на представители от Република Македония, взели участие в спортната балканиада в София.

Със самото си пристигане отидохме направо в клуба, където се помещава регионалната организация на слепите в Битоля. Там нашите домакини ни устроиха наистина топло и много приятно посрещане. Освежихме се и се разсънихме. Особено ме впечатли непринудеността в общуването на нашите домакини. Председателят на битолския регионален съюз Стефчо Константиновски ни поздрави и ни информира за начина, по който ще протече нашето гостуване. Още тогава стана ясно, че съня ще си го наваксваме в България. Не можехме да устоим на непрекъснатите покани на нашите любезни домакини, които се безпокояха да не останем гладни, жадни или притеснени от нещо. Председателят на регионалната организация на ССБ в София Асен Алтънов представи българската група. Веднага представителите ни от рехабилитационния център в София - неговият директор Йордан Младенов и Румяна Янева, направиха демонстрация на помощните технически средства, с които разполагаме у нас. Явно интересът към тези удобства за облекчаване живота на незрящите беше много голям, поради което се наложи демонстрацията да се повтори неколкократно.

Във вилата на известния от близкото минало македонски политик Лазар Кулишевски, която сега е музей, ни запознаха с историята на Битоля и местността, в която се намирахме. Най-високата планина в Македония се нарича Баба, а най-високият връх е 2800 м. Тук се намира и националният парк "Пелистер", в който единствено, освен в Канада, се среща борът "Молика". Впрочем така се наричаше и хотелът, в който преспяхме и двете нощи. Той се намира високо в планината и е обграден от всички страни с молика. Характерно за този вид бор е, че неговите иглички не са както при обикновените борове 4 на брой, а 6. Освен моликата в националният парк се среща дивата котка. Нередки негови обитатели са и мечките. Туристите са привлечени от удобния ски-център и близостта на Преспанското езеро.

Битоля е един от най-старите градове в Македония. Градът е бил регионален център на Османската империя. Характерно за Битоля е съществуването в непосредствена близост на храмовете на различни вероизповедания. Например мюсюлманската джамия е само на двадесет метра от известния православен храм "Свети Димитър". Малко по-нататък е католическата църква, 30 метра след нея е протестантската. Тук е и синагогата. Това показва изключителната търпимост и толерантност към всички религии и култури.

Джамията е построена върху темелите на стара християнска църква. Известно е, че по времето на Османската империя турците са правили от всички църкви джамии. Оригиналното съвременно виждане на архитектите е стъклен под да разделя тези два храма, така че през пода на джамията да се вижда църквата.

Старинният дух се допълва от часовниковата кула, построена от турците и възстановена от германците. Тя е изградена от камък и яйца, за да бъде по-здрава. В нейната направа са вградени като спойка 200 хиляди яйца.

През втората половина на деветнайсети век Битоля е бил известен като "Градът на консулите". По това време в него са били разкрити консулства на дванайсет държави.

По време на балканските войни в Битоля има повече от 120 църкви и манастири. Вероятно оттам идва и названието на града – обител - Битоля. Старото име на Битоля е Манастир, така са го наричали турците и гърците. Сега населението е около 110 хиляди жители, заедно с околните градове.

Днес Битоля е културен, административен и търговски център в Югозападна Македония. Старата градска чаршия е изцяло търговска зона с много кафенета и барчета. Има и много малки дюкянчета, където се виждат изработени ръчно стоки.

След подробното ни запознаване с историята на Битоля нашите домакини ни разходиха из останките на древния град Хераклея. Той е построен през IV век пр. Христа от Филип II, бащата на Александър Македонски. Това е исторически локалитет. Из руините на Хераклея Линкестис в днешно време личат останките на акропол, две базилики с добре запазени мозайки от V-VI в., римска баня, както и античен театър, който се реставрира в последните години и всяко лято е сцена на театрални представления. Тук човек може да види и съдилището, статуи на Атина Палада, умалени макети на самия древен град и

много фрески.

Следващата ни дестинация беше историческият музей, където експонатите ни бяха познати от нашите исторически музеи. Изложени са много видове оръжия от турско време, включително и черешово топче, различни военни униформи, старинни женски и мъжки носии. Най-забележителното място в музея е залата, отделена на Мустафа Кемал Ататюрк - основателя на съвременна Турция, който прекарва младостта си в Македония и получава образованието си в турско военно училище в Битоля. Съвместно честване на постиженията и живота на Ататюрк се провежда ежегодно в Битоля. Залата е открита през 1998 г. от тогавашните президенти на Турция и Македония.

В тази обстановка - със старинния шкаф, дивана, масата, на която са подредени чаши за кафе, и многото снимки, българският посетител не може да не си спомни романтичната история на Мустафа Кемал и дъщерята на българския генерал Ковачев. Бащата на съвременна Турция е бил военен аташе на своята страна в София от 1913 до 1915 година.

Надявам се читателите да ме извинят за отклонението, но тази история заслужава да се знае от всеки българин. Ето я и нея:

Кемал Ататюрк и Димитрина Ковачева – любов по-силна от съдбата

София, 1913 година. Новогодишен бал с маски в двореца. Сред красивите танцуващи двойки една е приковала погледите на присъстващите – той е Кемал Ататюрк, военен аташе на Турция, облечен в специално изпратена от музей в Истанбул еничарска униформа, тя е Димитрина или Мити – красива и лъчезарна девойка, дъщеря на генерал Ковачев. Те заедно са най-одумваната двойка на София. Тази любов е обвита с толкова много легенди, че вече е трудно да се разграничи истината. Говори се, че Ататюрк бил на квартира в къщата на генерал Ковачев и години след това я купил за турска резиденция - като спомен за своята любима. Само второто е вярно. Казват, че блузата, с която Димитрина танцувала на онзи бал със своя любим, е изпратена като ценна реликва в музея на Ататюрк в Анкара – така е. Казват, че когато Ататюрк починал, сред вещите му имало само една снимка и тя била на Димитрина – и това е вярно. Казват, че хубавата Димитрина се поболяла от мъка, че баща ѝ не я дал за жена на Ататюрк и починала млада – това вече е романтична измислица. Димитрина живяла дълго със спомена за своя любим, с когото съдбата и историята я разделили.

Кемал Ататюрк пристига в София през 1913 година като военен аташе на Турция. Той е на 32 години и пристига от Париж, където е известен като един от най-чаровните и елегантни мъже, все още ерген. Димитрина Ковачева е само на 21 години, дъщеря на генерал Ковачев, бивш военен министър, хубава и чаровна, образована в Швейцария. Тя е много музикална и често изнася благотворителни концерти, където я забелязва Ататюрк. Дватама се запознават и започват да излизат заедно – на зимната пързалка, където Мити кара кьнки, или на дълги разходки из Бояна. Ататюрк иска ръката на Димитрина от баща ѝ, но получава отказ – за един министър на войната, макар и бивш, е изключено да даде дъщеря си за жена на чужд офицер, при това от друга вяра. Ататюрк е отзован през 1915 година след две щастливи години в София. Той не може да забрави Мити и тайно идва в София отново, за да иска за втори път ръката ѝ от баща ѝ. Отново получава отказ. Легендата гласи, че това се случило в един пролетен ден, празник на розата и Ататюрк изпратил като прощален подарък на любимата си един файтон, пълен до горе с гюл – дъхави български рози.

Пътищата им се разделят. Ататюрк и Димитрина не се срещат никога повече. Тя е омъжена насила за заможен адвокат и депутат, след години осъден на смърт от Народния съд. Димитрина и трите ѝ деца са интернирани, а имуществото им – конфискувано. Ататюрк също се жени, но никога не заживява под един покрив със съпругата си и умира сам.

Съдбата и историята ги разделят физически, но не променят чувствата им. Макар и да не поддържат връзка и да не си пишат, Кемал винаги следи какво се случва с Мити. Един път само той се осмелява да наруши дистанцията, като ѝ изпраща романа "Чучулигата" на Решат Нури с молба Димитрина да уреди превода и издаването му на български. Тази най-известна и трагична любовна история на Турция е последното послание, което Мити получава от своя любим. В спомените си Елисавета Багряна пише, че при една от срещите си с Ататюрк той ѝ казал: "Аз оставих сърцето си в България. Кажете ми, как сега живее Мити?"

Димитрина Ковачева умира на 80 години. През целия си живот тя не говори за Ататюрк с никого, дори

с близките си. Последните й думи са "Тази нощ сънувах Кемал...".

На следващия ден се проведеха срещите по голбал, шахмат и домино. Те нямаха състезателен характер, но не може да не се радваме, че нашият отбор по голбал се наложи убедително над отбора на Македония. Интересно бе хрумването на селекционера на нашите Иван Янев, който ни представи отбор с две девойки и двама младежи. И в този момент нашите домакини ни зарадваха приятно, защото въпреки несъстезателния характер, Стефани, Стела, Христомир и Александър заслужено получиха купата.

В шахмата ни представиха Илияна Димова, Недялко Димов и, разбира се, Илинка Дилкова, за която няма спор, че е една от най-добрите ни шахматистки.

По същото време в трета зала се провеждаше състезание по домино - една твърде популярна игра за незрящите от Македония. Изненада за нашите участници – Дочка, Румяна и Пламен, бе доминото, с което се играеше. За разлика от познатото у нас то беше с 45, а не с 28 пула, освен това брайловите точки бяха не 6, а 8, но нашите представители незабавно се ориентираха в нетипичната за тях ситуация и се справиха блестящо.

Нескрит интерес към събитията от този ден прояви и местната битолска телевизия, за чиито репортери състезанията показват, че в тези игри незрящите могат да бъдат равностойни с виждащите - "Вие сте лишени от зрение, но виждате със сърцата си!".

Въпреки своята ангажираност по организацията, която безспорно беше перфектна, председателят на незрящите в Битоля Стефчо Константиновски ми отдели достатъчно време, за да разкаже за начина на живот на незрящите хора от този старинен град.

Битоля е регионален център за градовете Ресен и Демирхисар и общините Могила и Новаци. В организацията членуват 220 човека.

В училището за незрящи в Скопие, освен общообразователните предмети, учениците учат и получават диплом за телефонисти или масажисти. Намирането на работа е сериозен проблем. Някои работят по тези специалности, а има и хора, които работят във фабрики за хартия. Още по-редки са случаите, в които висшисти си намират работа по специалността. Например в Битоля има един юрист, който работи в общината и е ангажиран в общинската управа. Повечето от незрящите обаче са без работа. Затова ролята на регионалната организация е да ангажира своите членове, за да се чувстват полезни и пълноценни. Набляга се на плетенето и дори тъкат на стан. Всяка година в Битоля се прави изложба на занаяти, в която непременно членове от организацията представят изработени от тях тъкани вълнени покривки за легло и всякакви ръчно изплетени изделия. Другите им основни занимания са голбал, шахмат и домино. "Много свирим и пеем" - споделя Стефчо. Имат два големи музикални състава.

"В нашата организация има хора с различна етническа принадлежност, но всички сме толерантни към тези различия и се разбираме прекрасно. Например за Великден ние демонстрирахме християнския обичай с боядисването на яйца и отбелязахме заедно този велик празник. Нашата задача е да се обединяваме, а не да живеем постоянно в напрежение."

Битолската организация се издържа изцяло от общината. Всяка година тя представя проект за работата си и на тази база получава 1000 евро на година. Останалото ѝ финансиране идва от държавната субсидия, която е само по 350 евро на месец. Любопитно е, че индивидуалните преференции от държавата са много по-привлекателни от тези в нашата страна. В Македония незрящият получава от държавата по 300 евро на месец, което е нещо като нашата инвалидна пенсия. За да се пенсионира обаче са му необходими 15 години трудов стаж. Градският и междуградският транспорт са изцяло безплатни. Заплаща се само транспортът извън границите на страната. Таксата за ползване на стационарен телефон е сведена до 40 процента от стойността ѝ. Бях особено изненадана, като разбрах, че ако човек със зрителни увреждания реши да си построи още един етаж на къщата, в която живее, държавата поема изцяло разходите по построяването му.

По улиците на Битоля почти не може да се види да се движи човек с бял бастун.

"Това се случва изключително рядко, тъй като Битоля е стар град с много тесни улици и тротоари.

Единствено това момче, което работи в общината, се осмелява да ходи с бял бастун сам из града. Пък и паркираните коли са също голяма пречка при придвижването" – разказва Стефчо.

Апаратите за измерване на кръвно налягане и термометрите за измерване на телесната температура са внос от Хърватска, но са им твърде недостатъчни. Уредите говорят на хърватски език, но това не е

проблем, тъй като езикът им е добре познат. В момента се изпълнява проект, по който ще се обучават незрящите от Битоля да усвояват компютърни умения. Двете печатници в Македония издават по едно списание на брайлов шрифт.

Съвсем съзнателно попитах моя събеседник кой е основният им проблем, макар отговорът да ми беше предварително ясен:

"Липсата на пари" – ми отговори той. – "Затова се стараем поне да бъдем приятели, да няма етнически противоречия. Безплатно ходим заедно на театър. Разхождаме се ходим на екскурзии и заедно се веселим".

В Македония мандатността на регионалните председатели е 4 години. Стефчо Константиновски е регионален председател само от половин година. Членува в Съюза на слепите в Македония от 6 години и половина. Преди това е работил във фабрика за амбалаж като електротехник. През 2000 година участва в размириците и оттогава има пенсия като борец за Македония. Туморът на хипофизната жлеза го довежда до пълната загуба на зрение. По думите на незрящите от Битоля - това е човекът, който се бори за преодоляване на всички противоречия. Той работи много, независимо от шестте стъпки в сърцето му. Моето лично впечатление от контакта ми с него е, че този човек излъчва невероятно спокойствие и благодат.

Последната вечер нашите домакини бяха организирали концерт, в който взеха участие гореспоменатите състави от организацията на слепите в Македония и нашият състав "Веселите момчета". На концерта г-н Константиновски представи гостите от България и председателя на Сръбския съюз на слепите г-н Милан Стошич. Поздравления поднесоха българският консул в Македония, гости от общината в Битоля и председателят на Македонския съюз на слепите Жарко Селковски. Председателят на софийската регионална организация г-н Асен Алтънов също поздрави всички присъстващи. По думите на председателя на Македонския съюз на слепите целта на този концерт бе да се покаже на битолската общественост, че и незрящите умеят да се веселят и са надарени музиканти И тази цел бе напълно постигната. Нашите момчета започнаха своите изяви с известната песен "Битоля, мой роден край" - добро и обещаващо начало. После всичко прерасна в едно всеобщо веселие. На официалната вечеря Асен Алтънов поднесе подаръци на председателите на Македонския и Сръбския съюз на слепите, а също и на своя колега Стефчо Константиновски. Нашите и македонските масажисти в неформална обстановка споделиха свои професионални проблеми, музикантите пък намериха свои колеги музиканти. Изглежда е вярно твърдението, че музиката отпуска, а песните, особено ако са познати, обединяват.

Нашите домакини проявиха изключително внимание. Те бяха поели всички разходи. Преди да напуснем пределите на нашата югозападна съседка Македония имахме удоволствието да изпием по едно кафе на брега на прочутото Преспанско езеро. По пътя към нашата страна г-н Алтънов благодари на всички, защото това наистина не беше екскурзия, а доста ангажираща среща. Той изказа и нашата обща благодарност към Столична община, която ни осигури безплатен транспорт за това пътуване.

Димитрина МИХАЙЛОВА

ЛИТЕРАТУРА Беласица - лето 1014 - българската голгота

*"И българин съм не заради твойта слава
и твойте подвизи, и твойта бранна сила,
а зарад туй, че съм безсилен да забравя*

за ослепените бойци на Самуила."

"Към родината", Атанас Далчев

Годината е 986 от рождението на Христа. Изминало е повече от десетилетие, откакто комитопулите – четиримата синове на силния болярин комит Никола – Давид, Мойсей, Арон и Самуил – се борят за възстановяване на Българската държава. Столицата Велики Преслав е завладяна от дружините на войнствения княз на Киевска Рус Светослав Игоревич, жадуващи непрекъснато за походи, завоевания и грабежи, а след това от византийския император Йоан Цимиски. След тежки битки голямата част от земите, влизали в пределите на мощното Българско царство – днешните Македония и Албания, Епир и Тесалия, Косово и Поморавието, Мизия, Добруджа, Влахия и крайбрежната ивица от устието на Дунав до устието на Днепър, отново са под българско управление. Под ромейска власт остават Горна, Източна и Беломорска Тракия и Родопите. България отново стъпва на три морета. Номинално цар е Роман – внук на Симеон и последна издънка на Крумовия клон от династията Дуло, основала Българската държава. По време на пленничеството си в Константинопол обаче той е полово осакатен и това слага край на династията. Най-малкият от братята – Самуил, се изявява като даровит пълководец и държавник. След смъртта на двамата му големи братя Давид и Мойсей и предателството на третия – Арон, наказано от Самуил с екзекуция на цялото му семейство, юздите на властта реално са в неговите ръце. Българският патриарх също се премества от Преслав в новата столица Охрид. Така изцяло е осигурена приемствеността в българската държавност. Напъните на съвременните македонски управници и псевдоучени да преиначават историята, говорейки за възникване на самостоятелна македонска средновековна държава са просто смешни и жалки.

През лятото на 986 г. младият василевс на Византия Василий II решава да разреже възкръсналото от пепелта Българско царство, като превземе крепостите по стария римски път Виа Милитарис, минаващ през Сердика, Ниш и Белград и свързващ от векове Константинопол със Средна и Западна Европа, за да бие след това двете половини поотделно. Средец (днешна София) е подложен на обсада. Но българите успяват да подпалят стенобитните машини и да заграбят обоза, в същото време от столицата на Византия идват слухове за готвен преврат срещу императора. Василий е принуден да снесе обсадата и войската му с бърз поход се отправя към Константинопол през прохода Траянови врата. Тук в засада го очакват Самуиловите войски, идващи след дълъг и тежък преход от югозападните земи. Поражението на византийците е страшно, подобно на това при Върбишкия проход, където кан Крум смазва цвета на ромейската сила. За разлика от Никифор обаче Василий успява да се спаси по чудо, заклевайки се да осъществи мечтата на поредица от свои предшественици – да унищожи веднъж завинаги българската държава от картата на Европа.

Започва гигантска тридесетгодишна война между Източната Римска империя, наречена Византия, и царство България – двете най-мощни държави на Балканите. Междувременно Роман умира и пълноправен български цар става Самуил. Почти няма година без сражения, войната тече с променлив успех. Борбата е на живот и смърт, пощада няма.

Развързката настъпва в битката при Беласица планина, където на 29 юли 1014 г. Василий II нанася с военна хитрост тежко поражение на Самуил. Петнадесетхилядна българска войска попада в плен. Царят с част от войската си успява да се отскубне от клопката и се отправя към Охрид, за да организира противоудар. Василевсът обаче подготвя жестока изненада за Самуил. Той ослепява всички български пленници, като на сто слепци оставя един едноок за водач. От този момент получава прозвището Българоубиец. После в безкрайна върволица изпраща пленниците към Охрид. Самуил не може да понесе гледката на завръщащите се ослепени войници и на 6 октомври 1014 г. умира от сърдечен удар. Самуиловият син и племенникът на царя продължават борбата, но инициативата вече е загубена – след четири години България губи своята независимост.

Има легенда, че идеята за ослепяването на пленените български войници е дадена на Василий Втори от византийски военачалник от български произход – Никифор Скифий. Родоотстъпничеството и предателството са съпътствали всяка епоха и всяко общество. Той заповядал да избодат очите и на родния му брат, за да не го издаде, че е българин. Никифор поискал част от пленените войници и семействата им да работят в земите му край Филипопол, днешен Пловдив. Там те основали село, което

нарекли Белащица, за да им напомня за родната планина Беласица. Част от слепците се измили с вода от извора над селото и прогледнали. Тогава Никифор Скифий в знак на разкаяние издигнал манастир около аязмото – днешния манастир над Белащица "Свети Георги".

Големият български писател Димитър Талев пресъздава тази драматична епоха в прекрасния си роман-трилогия "Самуил". Талевото страстно българолюбие, оплодило епическото му дарование, има в основата си едно дълбоко премислено, пронизано от моралистичен патос преклонение пред вековното историческо страдание на народа ни. Тъкмо страданията, крушенията, пораженията, погромите в историческия процес задържат трайно авторското му внимание, мобилизират духовната му енергия и воля за въздействие със средствата на художествената реч. Представеният по-долу откъс от романа чудесно илюстрира това.

Георги ГЕНОВ

През нощта срещу четвъртия ден на месец Листопад над Преспа валя непрекъснато. Съмна се при облачно небе и все току преваляваше ситен дъжд. Едва към пладне задуха силен западен вятър, разпокъса ниско надвесените облаци и ги понесе на изток. Между тях се показва ясна, дълбока небесна синева, блесна и слънцето, ала през тая нощ всичко по земята се бе променило. Напоени от влага, планините наоколо бяха потъмнели, шумата по дървесата беше окапала и бяха щръкнали към небето голи гранки.

Камбаните и клепалата на църквите току-що бяха били за вечерня, когато се дигна тревога низ целия царски град. Една и съща дума се повтаряше от всички страни:

- Идат! Идат...

Никой не питаше кои идат, защото всички чакаха тях — слепите войници. Стече се народ към малкия пристан на брега на острова и войниците сега бяха може би повече, отколкото мирните люде. Зададе се откъм двореца и цар Самуил, а някой би казал, че това бе сянката му, облечена в неговите воински доспехи, препасана с неговия меч. Така бе пожелал да се облече и препаше той за тая среща, но се виждаше колко тежко беше желязото за неговото изтощено тяло. Потъмнялото му лице се губеше под сенника на бойния му шлем и изглеждаше още по-тъмно поради снежнобелите коси. Светеха под сенника само очите му и в тях беше сякаш цялата сила, която още крепеше неговото тяло, та и железата на гърдите и на рамената му.

На две стъпки след него вървеше Иван-Владислав, следван от челника на всички вътрешни крепости войводата Богдан, от болярина Самоход, някогашен кавхан на Самуила, от неколцина още по-стари боляри, които живееха в Преспа, от хилядника Георги Кичава — челник на неговия полк, който се бе събрал напоследък около стария цар. Като стъци на горното стъпало на пристана, Самуил се спря за миг и втренчи поглед към отсрещния бряг, където се чернееше вече голямо множество люде, а голяма върволица се виждаше и нататък, по провлака между двете езера. Царят политна едва-едва напред, та Владислав и войводата Богдан мигом пристъпиха да го прихванат, но той рязко помръдна с лакти да ги отблъсне и заслиза неочаквано живо по следващите няколко стъпала. Бързо, нетърпеливо влезе в чуна, който беше прилепен там.

Чунът се отдели от брега и се плъзна по водата, последваха го и други два чуна, но Самуил като че ли нищо не забелязваше. Той не откъсваше втренчения си, някак уплашен поглед от насрещния бряг и нетърпеливо стискаше гладкия ръб на чуна, както се бе уловил там с малката си, изсъхнала още повече ръка. Той не дочака чунът му да се доближи до брега, стана от седалката и така стоя, докато стъпи на каменните стъпала там. Слепите войници се бяха струпали на брега с хиляди и продължаваха да прииждат по пътя откъм Обител. Неколцина стражи пазеха ред, но още повече пазеха да не изпадат слепите във водата. Те се блъскаха и натискаха не само поради преголямата си възбуда сега, когато чуна, че сам царят слиза при тях, но още и поради слепотата си — въртяха се и се обръщаха, търсеха откъде да погледнат, като че ли можеха да видят нещо. И приказваха, викаха, плачеха като уплашени, безпомощни деца.

- Иде ли царят? Спря ли вече на брега? Чакайте да го видя! Искам да го видя! О, царю, царю, виж какво стана с нас! Ето ние при тебе, виж ни, а ние не можем да те видим...

Голям шум и викот се надигаше наоколо, надалеко го разнасяше студеният есенен вятър, който духаше откъм езерото. Викаха и стражите, викаха и еднооките водачи, но се дочуваше сякаш един вик, едно общо стенание и като че ли цялата тая хилядна тълпа стенеше с един общ глас, с едни и същи думи:

- О, царю, татко ти наш, помогни ни, при тебе сме дошли ...

Царят се изкачи по няколко стъпала и се спря на малкото свободно място, което бе останало там. На два разтега от него бяха слепите, напиреха от всички страни наоколо, той ги виждаше как се мъчеха да стигнат по-близо, да го докоснат, виждаше слепите им очи, които го търсеха в своята черна тъмнина, искаха да го зърнат, виждаше грозните рани в очните им дупки, напрегнатите им лица, страшни бяха те без очи и като че ли без всякаква светлина по тях. Самуил дигна глава, погледна по-нататък – те бяха много и всички в една мъка, един и същ глас, един и същ вик отправяха към него:

- Царю, помогни ни...

Те се бутаха, клатеха, въртяха глави, търсеха него. Те бяха гладни, дрипави, студеният вятър пронизваше разголените им, посинели, почернели, мършави меса. Войнишкото им облекло висеше на дрипи и късове — разтеглени ризници, откачени железни раменици, наколенници, килнати шлемове, доколкото мнозина още носеха върху себе си такива части от железното войнишко облекло, а сега стояха по тях като на присмех и те приличаха на жалки войнишки подобия, на смешно преправени войници. И тия страшни дупки вместо очи, тия гноясали рани, следите от кървави сълзи по лицата им... Това бяха неговите войници, ето на какво приличаше сега войската му. При него бяха дошли войниците му, него бяха дошли да потърсят. Те бяха вървели след него по всички краища на царството и вън, по ромейска земя. Никъде не бяха го изоставили тия проклети мърморковци. Заедно бяха гладували и жадували, заедно бяха проливали кръв и бяха мрели в битки и по пътищата. Не бяха го изоставили те като неговите велможи, като роднините му. ? техният дял винаги е бивал най-горък. Ето и сега. Очите си бяха дали, светлината си. И пак при него бяха дошли, него да потърсят, а как ще им помогне той, техният цар, накъде ще ги поведе отново? Ето докъде ги бе довел той...

Той ги гледаше с широко разтворени очи, дигнал високо глава да ги види още по-добре, да ги види всичките, до най-последния между тях, най-нешастния между тях. И дълго стоя мълчалив и неподвижен, само вятърът подухваше дългите му бели коси. Сетне колената му започнаха негли сами да се ирисвиват, той се приведе и двете му колена отеднаж тупнаха върху влажния пясък. Поклони се царят ниско, на колена пред ослепените войници, и промълви най-добрите думи, които можеше да им каже:

- Деца мои, синове мои... Войници мои добри, войници мои храбри, народе мой ...

ПРОЕКТИ Информация за изпълнението на проект "Създаване на център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси"

Намираме се в четиринадесетия месец на изпълнението на проекта, който се реализира съгласно утвърдения график. Първите действия на ръководния екип бяха съсредоточени в създаването на Център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания и 16 изнесени офиса в градовете София, Благоевград, Кюстендил, Пловдив, Стара Загора, Бургас, Сливен, Варна, Русе, Плевен, Шумен, Смолян, Кърджали, Монтана, Силистра и Дряново.

Екипът на проекта и Центърът ежесечно провеждат работни срещи, на които се планират мероприятията за текущия месец.

До момента на пресконференцията са реализирани следните дейности:

1.1. Дейности за работа със средата: Информационни дейности.

- Организиране на Национална кампания "Заедно можем повече". Разработена е и отпечатана в 10 000-ен тираж брошура с информация за дейността на Съюза на слепите в България, предлаганите услуги и координатите на всички структури в страната. Същата активно се разпространява чрез изнесените офиси в ТЕЛК, регионалните дирекции за социално подпомагане, очните кабинети, картотеката на инвалида и други институции, където хората със зрителни проблеми получават медицински или социални услуги.

- Организиране на Национална кампания "Подай ръка". Разработена е и отпечатана в 20 000-ен тираж дигитална "Когато сте с хора без зрение". През октомври 2013 г. Центърът за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания и изнесените офиси в страната стартираха разпространяването ѝ в Народното събрание, Министерски съвет, общините, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за хората с увреждания, училищата, ресурсните центрове към Министерството на образованието и науката и други институции. Тя дава възможност читателите да се запознаят с правилните поведенчески модели при контакт с хора с нарушено зрение и ще допринесе за промяна на обществените нагласи към тях.

- Организиране на Национална кампания "Запази зрението си". Разработена и отпечатана е листовка в 5000-ен тираж. Тя предоставя информация за основните очни заболявания и необходимите грижи за зрението с цел неговото съхраняване. Организирана е среща с очни специалисти и потребители по проекта от Плевен, на която е обсъдено развитието на офталмологията и съществуващите проблеми в медицинската експертиза. Такива срещи предстои да бъдат организирани и в други изнесени офиси. Започна разпространяването на отпечатаните листовки и поэтапното публикуване на 15 статии в различни печатни и електронни медии в страната, отразяващи духа на Националната кампания "Запази зрението си".

- В процес на изработване са 20 билборда в изпълнение на Национална кампания "И ние можем", които ще отразяват различни сфери на реализация на хората със зрителни увреждания и разкриващи отношението на техните работодатели за техния професионализъм. Билбордовете ще бъдат поставени на подходящи места, за да може по-голяма част от обществото да се запознае с тях.

1.2. Дейности за работа със средата: Изкуството – среща на два свята и форма на интеграция.

- В изпълнение на дейността са проведени 9 концерта на наши художествено-творчески състави и индивидуални изпълнители в градовете Кюстендил, Монтана, Кърджали, Смолян, Пловдив, Сливен и Стара Загора, Бургас и Русе.

1.3. Дейности за работа със средата: Спортът – средство за социално включване, укрепване на волята за успех.

- В изпълнение на дейността са проведени три национални индивидуални и отборни турнири по шахмат за мъже, шахмат за жени и спортна табла за мъже и жени в Старозагорски минерални бани.

2. Подкрепа за избор на професия, повишаване на знания за успешно кандидатстване в колежи и ВУЗ и създаване на предпоставки за трудова реализация.

- Издадено е в тираж 1000 броя ръководство "Анализ на възможностите на младите хора за подкрепа при избора им на професия". То е предоставено на училищата за деца с нарушено зрение "Луи Брайл" в София и "Проф. д-р Иван Шишманов" във Варна. Предстои разпространяването му в ресурсните центрове към Министерството на образованието и науката, сред деца в интегрирана форма на обучение, потребители по проекта, и други деца, проявяващи интерес.

- Издаден е в тираж 1000 броя "Наръчник за традиционни и нови професии за хора с нарушено зрение и съвети за успешно кандидатстване за работа". В него са представени кратки професионални биографии на 50 членове на ССБ, които са се доказали на трудовия пазар и са осъществили своята личностна реализация. В наръчника е предоставена полезна информация за подготовка при търсене на работа, явяване на интервю, попълване на автобиография и мотивационно писмо. В заключителната част от наръчника са посочени традиционни и нови професии, в които се реализират хората с нарушено зрение в България и ЕС.

- Започна провеждането на курсове за подготовка за кандидатстудентски изпити на възпитаници от училищата за деца с нарушено зрение - "Луи Брайл" в София и "Проф. д-р Иван Шишманов" във Варна. Тяхното времетраене е 20 седмици и те се провеждат по следните предмети – български език, математика, история и география.

- Разработена е и отпечатана в тираж 1000 броя "Методика за създаване на условия за достъпно

образование за незрящи". Предстои предоставянето и на Министерство на образованието и науката, училища, колежи и ВУЗ.

3. Развиване на форми и механизми за партньорство между всички страни, участващи в процеса на създаване на условия за пълноценно социално включване на хората с нарушено зрение.

- В изпълнение на тази дейност са проведени срещи на лица със зрителни увреждания с представители на БТ и РДСП в градовете Плевен, Благоевград, Русе, Стара Загора, Бургас, Силистра и Кюстендил. Предстои провеждане на такива срещи и във всички останали изнесени офиси.

4. Посредничество за професионална реализация на хората с нарушено зрение.

- Разработена е анкетна карта и е извършено изследване на основните характеристики на целевата група с оглед определяне на качеството на работната сила. Анкетирани са 1006 потребители по проекта, направени са обобщени анкетни карти по изнесени офиси и национална анкетна карта. Данните в тях са база за направения анализ на резултатите. Посочени са и необходимите мерки, които трябва да предприеме ССБ за повишаване на потенциала за личностна реализация на своите членове.

- Осигурена е работа в системата на ССБ и специализираните предприятия за хора с увреждания на 10 членове на сдружението и потребители по проекта.

5. Повишаване на потенциала за социално включване на хората със зрителни увреждания чрез индивидуална и групова работа за придобиване на нови умения и консултация на техните близки.

- Системно се предоставят консултации на потребители по проекта и членове на семействата на незрящите. Те са в следните области:

а. организации и история на движението на слепите в България;

б. права на хората със зрителни увреждания;

в. институти, работещи в областта на политиката за хора с увреждания;

г. помощно-технически средства за компенсиране на зрителния дефицит и обучение за ползването им;

д. полезни умения и обучение за независим живот;

е. осмисляне на свободното време и занимателна терапия.

- Закупени и предоставени са на 9 изнесени офиса помощно-технически средства за обучение на техните потребители.

- Организирано е обучение по компютърна грамотност в изнесените офиси в Плевен, Дряново и Кюстендил - по 10 човека за офис.

6. За популяризиране и визуализация на проекта е направено следното:

Организиран са пресконференции за представяне на проекта и отчитане на изпълнението му към 9-ия и 13-ия месец.

Отпечатани са всички предвидени по проекта информационни материали - табели, стикери, бланки, плакати, покани и други.

Екипът на проекта счита за необходимо да отбележи, че неговата реализация предизвиква голям интерес сред членовете на организацията ни и сме убедени, че той ще постигне своите основни и специфични цели. Проектът ще допринесе за личностното и професионално развитие на хората с нарушено зрение, за промяна на обществените нагласи към тях и създаването на условия за успешно им социално включване.

16 юли 2014 г.

София

Васил ДОЛАПЧИЕВ,
председател на ССБ и
ръководител на проекта

Национален турнир по спортна табла

В изпълнение на широкомащабния проект на ССБ "Създаване на център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси", финансиран по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" и съфинансиран от Европейския социален фонд, обхващащ множество дейности, свързани с интеграцията на хората с нарушено зрение, като едно от последните спортни мероприятия по него на 10 и 11 юни в Старозагорски минерални бани се проведе национален турнир по спортна табла. Спортната проява бе и в рамките на държавното първенство на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", тоест резултатите от турнира имат национален статут в рамките на Федерацията, а победителят е със статут на национален шампион. Всеки един от участниците, спечелил точка, съответно печели точки и за своя спортен клуб. Турнирът беше смесен – за мъже и жени, а участниците проявяваха изключителна толерантност помежду си по време на играта. В съревнованието взеха участие 43-ма табладжии от 18 спортни клуба, което е повече от две трети от спортните клубове на Федерацията, чийто брой е общо 26. Съдии на съревнованието бяха Любомир Василев и Стела Стефанова, а регламентът - на принципа на елиминациите. Цялото мероприятие премина гладко и при отлична организация.

На официалната вечеря председателят на спортната федерация Иван Янев обяви победителите.

Въпреки че всички участващи мъже бяха изключителни кавалери, в челната тройка не присъстваше нито една от дамите.

Третото място и бронзовия медал завоюва Никола Баджаков от спортен клуб "Пауталия спорт - 2005" Кюстендил.

Сребърния медал и вицешампионската титла спечели Венци Георгиев от спортен клуб "Феникс" Монтана.

Държавен шампион по спортна табла за 2014 г. е единственият представител на габровския спортен клуб "Бялата лястовица" – Тодор Георгиев.

След като получи златния медал, Тодор мина с наздравица по всички маси и сподели, че още от много малък се е научил да играе табла от своя баща, а първата табла са му подарили, когато е бил едва петгодишен. Сега той е на 40 години и това е първото му сериозно участие в държавен турнир. Преди това е играл в рамките на регионалната организация. В националното съревнование Тодор игра блестящо, като не допусна нито една загуба и остана изключително доволен от представянето си. Освен играч на табла той е и шахматист - и то, по неговите думи, твърде добър. Таблата според него обаче е колкото въпрос на зарове, толкова и на майсторлък, защото "и най-добрите зарове, изиграни по неправилния начин, не водят до желанния успех".

Тези думи на Тодор всъщност могат да се приемат като много верен жизнен постулат, защото вярвам, че на мнозина от нас се е случвало нееднократно в живота да изиграят добрите си зарове неправилно.

Марина ПЕТКОВА

Кънка Витова взе златото на държавния шампионат по шахмат за незрящи

Кънка Витова от "Пауталия спорт – 2005" е новата държавна шампионка по шахмат за жени със зрителни увреждания. Състезателката от Кюстендил спечели за втора поредна година титлата на националното първенство, което се проведе на 16 и 17 юни в Старозагорски минерални бани. На второ място завърши Илинка Дилкова от СКИ "Витоша" София, а трета след кървава битка и мач "Армагедон" завърши Недялка Стойкова от СК "Успех" Варна. Главен съдия на турнира беше гросмайстор Адриана Николова.

Държавното първенство по шахмат за незрящи се проведе благодарение на финансовата подкрепа на Съюза на слепите в България по проект "Създаване на център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси", финансиран от Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" и съфинансиран от Европейския социален фонд на Европейския съюз и със съдействието на Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". В надпреварата се включиха 16 шахматисти от седем града на страната, състезаващи се за осем клуба.

- Конкуренцията беше много голяма както за първото, така и за третото място! - каза победителката в турнира Кънка Витова. - Да спечеля ми помогна дългогодишният опит в състезанията на Съюза на слепите в България. Играя шах от 26 години, а последната надпревара, в която взех участие, беше Балканиадата по шахмат за незрящи, проведена се в началото на април в София. Състезавам се за клуб "Пауталия спорт - 2005", който дава шанс на много хора с увреждания от Кюстендил да се занимават със спорт. През юли ни предстоят няколко прояви по проект, който спечелихме към фонд "Социална закрила". Ще организираме културно-исторически поход в града, ще проведем 4-дневен лагер по шахмат за хора със зрителни увреждания, който ще завърши с турнир. Ще направим демонстрация по шоудаун, а фолклорна група "Демос" към регионалната организация на Съюза на слепите ще изнесе концерт.

Росица СТОЙКОВА

Държавно първенство по шахмат за мъже със зрителни увреждания

В периода 18-21 юни 2014 г. в Старозагорски минерални бани се проведе държавно първенство по шахмат за мъже със зрителни увреждания. В него взеха участие 70 шахматисти от 19 спортни клуба, членуващи във Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания". Главен съдия беше гросмайстор Адриана Николова. Турнирът се проведе по швейцарската система, в девет кръга.

Финансирането на събитието се осъществи благодарение на Съюза на слепите в България по проект "Създаване на център за подкрепа и целева ориентация на хора със зрителни увреждания (ЦПЦОХЗУ) с изнесени офиси", финансиран от оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" и съфинансиран от Европейския социален фонд на Европейския съюз.

Призовата тройка се оформи в следния състав: държавен шампион по шахмат за 2014 г. – Расим Низам от СК "Изгрев" Пловдив, вицешампион – Александър Тодоров от СК "Светлина" Шумен, бронз – Петко Пътев от СК "Кракра" Перник. Четвърто и пето място отново са за шахматисти от Пловдив – Димитър Пелитов и Милко Кичуков. Шесто място за Димитър Хинев от СК "Успех" Варна, седмо – Йордан Георгиев от СК "Пирин Спорт – 2013" Благоевград, осмо – Венцислав Георгиев от СК "Феникс" Монтана, девето за Тодор Георгиев от СК "Бялата лястовица" Габрово и десето за Стоян Ганев от СК "Успех" Варна.

СЪБРАНИЕ Годишно събрание на Асоциацията на невидящите есперантисти в България

На 31 май в Културния дом на слепите във Варна се проведе годишното отчетно-изборно събрание на Асоциацията на невидящите есперантисти в България.

Участваха 21 човека от София, Пловдив, Бургас, Горна Оряховица, Полски Тръмбеш, Лясковец и Варна. При откриването на събранието Борис Бодичев изсвири на пиано фрагмент от химна на есперантистите "Ла есперо". След прочитането на отчетния доклад на управителния съвет и финансовия отчет за 2013 г. и приемането на бюджета за 2014 г. се проведе оживена дискусия за дейността на асоциацията. Бяха приети промени в устава на организацията. Бяха обсъдени и въпроси, свързани с издаването на списание "Есперанта файреро". Като успешна се утвърди практиката всеки брой да има отговорен редактор. Димо Димов информира присъстващите за предстоящата Национална среща на невидящите есперантисти, която се провежда всяка година в училището за деца с нарушено зрение "Проф. д-р Иван Шишманов" в град Варна. Тази година тя ще се проведе от 22 до 24 август. Тема на срещата ще бъде "Български невидящи поети есперантисти". Беседа по темата ще изнесе Данчо Данчев. По традиция всяка година ние присъждаме отличия на АНЕБ на заслужили членове на асоциацията и други лица, допринесли за нейни забележителни успехи. Тази година по случай неговата 80-годишнина есперантистът-ветеран Райчо Васев бе удостоен с почетна грамота. С почетна грамота бе удостоена и нашата дългогодишна финансова сътрудничка Диана Калинова. Владимир Желев информира, че през месец май с финансовата подкрепа на Съюза на слепите в България на плоскочечатен шрифт излезе стихосбирка с творби на Годор Шошев. Тя съдържа стихотворения на български език и есперанто и е съвместно издание на Асоциацията на невидящите есперантисти в България и Българския есперантски съюз.

Бе избран нов управителен съвет: председател – Димо Димов, заместник-председател – Керанка Милушева, членове – Владимир Желев, Елена Николаева, Етиен Тодоров, Радка Стоянова и Стоян Станчев.

След 15-годишна всеотдайна работа нашият съидейник Владимир Желев реши да се оттегли като председател на асоциацията. Заради дългогодишната му активна есперантска дейност и заслугите към есперантското движение сред невидящите в България и чужбина той бе избран единодушно за почетен председател на асоциацията.

След събранието се събрахме в клуба към Центъра за социална рехабилитация и интеграция на хора със зрителни увреждания, където в приятелска атмосфера пред чаша кафе или безалкохолна напитка и сандвичи бяхме, пеехме и се шегувахме.

Димо ДИМОВ

ЮБИЛЕЙ И на осемдесет - все така работохоличен!!!

Ангел СОТИРОВ

Познавам Спас Карафезов почти от половин век. През 1966 година, когато беше юриконсулт в ПП "Успех" – София, получих негова експресна юридическа консултация съвсем безвъзмездно по един мой пенсионен проблем. Дори забравих да му направя някакъв малък подарък... Времената тогава не бяха никак комерсиални. А може и да се дължи на моята интелектуална разсеяност или селска стиснатост... След време имах възможността да работя и в неговия екип на заместник-председател на ССБ цели шест години и седем месеца.

Благодарение на спасителското си име най-вече, а също и на други качества, през 1992 година, съвсем

в началото на прехода от тоталитарно към нормално общество, на него се падна тежката и почти непосилна мисия да спасява Читалището на слепите. С тази нелека задача Спас Карафезов се справя брилянтно. В НЧС "Луи Брайл 1928" той осъществява дългогодишната си мечта да е пръв ръководител в институцията, да няма никакви началници над себе си. Тук г-н Карафезов изцяло разгъва своя управленски потенциал и амбициите си, показва перфектно на какво е способен, когато не трябва да съгласува всяка своя управленска стъпка с председателя Иван Илиев, с първия зам.-председател Константин Гайдаров или с председателя Янаки Градев. Писнало му е изглежда почти две десетилетия да бъде вторият, на моменти дори третият човек в йерархията на ССБ. Наистина за малко той оглавява Беговия клуб "Ахил", който е част от веригата спортни клубове за хора с увреждания с централа в Ню Йорк. Но времето на това негово председателстване е твърде кратко и може би съвсем недостатъчно, за да изяви напълно своя мениджърски потенциал. Точно в Читалището на слепите председателят Спас Карафезов допринася за голямото разширение на материалната база с един четиристаен апартамент (благодарение и на отзивчивостта и добрата воля от страна на Съюза на слепите), за създаването на електронната библиотека с нейните почти девет хиляди заглавия и построяването на асансьора, за което той воюва упорито и самоотвержено над десет години. Вероятно и най-предубедените към него хора, и най-настъргвените критикари на неговото ръководство надали ще могат с ръка на сърце да отрекат тези мои твърдения. Даже и отявлените негови противници (не вярвам да има такива) ще признаят изумителните му умения да размеква bankerски сърца, да отключва спонсорски и кредитни пориви у различни институции и организации.

Но по-зрелите поколения членове на ССБ, тези над 50-60 години, може би добре си спомнят Спас Карафезов и като заместник-председател на нашия съюз. Повече от 16 години той ръководи твърде успешно и неподражаемо организационния, културния и спортен живот на нашето сдружение. Зам.-председателят Спас Карафезов впечатлява силно със своята непринуденост и емоционалност, със своята неизчерпаема енергия към нови начинания, сигурно също и със странностите си. Благодарение на него десетки българи с тежко нарушено зрение, дори и тотално слепи, стъпват на ски, други пък за пръв път яхват коне. Стотици ученици и студенти трябва да са му признателни за учебната литература, която по негово време ускорено се издаваше на аудиокасети и на брайлов шрифт. Спас Карафезов още през първите си месеци като зам.-председател разтваря широко вратите на българските университети за младежите със зрителни проблеми. Невиждащите масажисти може би са забравили, а по-младите въобще не знаят, че именно Спас Карафезов извоюва професията "Масажист" да стане достъпна за българските слепи и слабовиждащи и мнозина от тях успяха професионално да се измъкнат от "черните оазиси" на специализираните предприятия, както доста сполучливо ги определяше доц. д-р Иван Ганев.

И аз също съм сред тези хиляди невиждащи хора, които са силно благодарни на Спас Карафезов за много неща. Особено съм му признателен за електронната библиотека към Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928". Всеки миг от денонощието съвсем безплатно мога да си изтегля едно или няколко от нейните девет хиляди заглавия. С дълбока благодарност си спомням и ски-курсовете на Мальовица, които по негова инициатива се организираха през 80-те години на миналия век. И аз, тотално сляпото селско момче от Тракийската низина, никога дотогава не виждало истинска ски-екипировка, можех да се наслаждавам на ски-спусканията в Рила като другите хора с нормално зрение. Разбира се, винаги с виждащ опитен придружител-скиор пред мен, който като звуков маяк ме насочваше и при нужда ме уведомяваше за завои и евентуални опасности.

Запомнил съм Спас Карафезов като ръководител и с неговата голяма човечност, рядка толерантност и забележителна неотмъстителност. Не мога да забравя също, че той и тогава имаше сериозни проблеми с пространствената ориентация. Непрекъснато правеше настойчиви и отчайващо безуспешни опити да напуска кабинета си през прозорците или през библиотечните шкафове. За сегашните му съекипници от любимото на много зрително затруднени читалище г-н Карафезов е "изумителният патриарх", "нашият любим тати". Негови приятели, признава си Спас Карафезов в едно от най-добрите си есета, пък го определят като "красиво луд". "Навярно са близо до истината", продължава да се изповядва талантливият есеист.

Твърди се, не без сериозни основания, че у всеки от нас дреме не само поетът, но и детето. Понякога (да не кажа почти винаги) Спас Карафезов е едно възторжено дете, голямо и непораснало лъчезарно дете, което непрекъснато прави някакви гафове. Но световноизвестният индийски духовен учител и

философ Ошо твърди, че "грешките са неотменни спътници на творчеството". А за проф. Леон Митрани, преподавателят ми по психокибернетика, "творчеството е да направиш нещо грешно, нещо сбъркано според другите". И творецът Спас Карафезов не се страхува да греши. Но сякаш поради неговото детско излъчване всеки (или почти всеки) му прощава великодушно всичко. И въпреки привидната своя управленска спонтанност не зная друг общественик в България, който да е направил толкова много за българските зрително увредени хора. Като че ли и за него важи с пълна сила крилатата фраза на Иван Вазов - "лудите, лудите – те да са живи"... Почти същото казва и британският драматург и писател Джордж Бърнард Шоу, твърдейки, че точно неразумният човек променя света, че всеки прогрес се дължи тъкмо на неразумния човек!

Неуморното и неспокойно перо на Спас Карафезов е дало живот на стотици текстове – статии, очерци, есета, спомени. Част от тях, разбира се, най-стойностните, са намерили място в книгата му с чудесното заглавие "Сърцето вижда". По настойчивите препоръки на Мира Попова и на Йордан Йосифов - Адмиралът чета и препрочитам текстове от нейната трета част "Опити за есета и спомени" и усещам, признавам си с известно неудобство, че ме обзема не само определена естетическа наслада и възхищение, но и сякаш не съвсем бяла завист. Спас Михалич, така се обръщаме към него в кръжока по руски, наистина си пише тук направо като професионален писател. Оказа се, че въпреки нашето полувековно познанство, аз не знаех през какви перипетии той е преминал, за да запише право в Софийския университет, не съм подозирал въобще за неговите писателски дарби и постижения. Умелото боравене с изящната словесност при Спас се обуславя най-вероятно и от художествената одареност, която се проявява още в неговото детство и юношество. В прогимназията е рисувал заедно със скулпторката Ива Хаджиева и с Христо Явашев – световноизвестния художник и майстор на опаковките. Спас Карафезов е автор и на още една книга, отново с много хубаво наименование – "Светлината на книгите" (2014). С нея той прави сериозен опит да отрази историческото развитие на Националното читалище на слепите "Луи Брайл 1928". С тази си немалка съчинителска продукция Спас Карафезов несъмнено доказва на някои силно предубедени към него "съюзни академици", че и той е вече безпроблемен интелектуалец.

Трябва непременно да отбележа, че освен активен сътрудник Спас Карафезов почти 20 години е член на редакционната колегия на списание "Зари". Той дори около 30 месеца (1988-1990) е и негов главен редактор.

Може би е правило, че почти до всеки успял мъж стои жена-вдъхновителка. Повече от 40 години плътно до Спас Карафезов стоеше прекрасната му втора съпруга Венцислава Свещарова. Тя му беше здрава опора и мъдър съветник, отзивчив шофьор и оправна домакиня, неуморен и добронамерен негов цивилизатор. Всеизвестно е, че определящ за сексуалното привличане, а също и за здравето приятелство е принципът на допълването. Там се коренеше и тази непоклатимост и плодотворност на техния 45-годишен брак. В брилянтното си есе "Вместо изповед" Спас подчертава, че съпругата му Венци запълва със своя интелект и доброто си сърце празнотите на неговия характер и възпитание. И за по-любопитните представители на читателската аудитория ще отбележа, че Венци и Спас са отгледали син Любомир и дъщеря Искра, от които имат двама внуци. И за малко да пропусна - като истински интелектуалец Спас има два брака. От първата му съпруга Радост Бояджиева, преподавател по руски език, той има син Светозар и още две внучета.

Все още Спас Карафезов активно се занимава със спорт. На млади години е поливалентен спортист – шахматист, гребец на ЯЛ 6, лекоатлет и плувец, на по-зряла възраст – изявен маратонец и отявлен турист. Той е първият тотално сляп спортист, преплувал река Дунав още през далечната 1962 година. И завоювания медал от тази водна надпревара неவிждащият плувец след време ще подари на академик Петко Стайнов при едно семейно гостуване у изявения наш композитор. Венец на спортните занимания на Спас е участието му в Нюйоркския маратон през 1994 година. Той е голям почитател на пешеходния туризъм. В хубави дни и сега може да го срещнете по Витоша, придружаван от приятели или от дъщеря му. До началото на 80-те години на миналия век е покорявал цели три пъти връх Мусала.

И още едно, като че ли най-любимото, хоби на Спас Карафезов – срещи с държавните мъже на България. Дълбоко съм убеден, че няма друг съюзен или читалищен деец с толкова много рандевута с видни български политици: с Тодор Живков, със Симеон II и със сегашния президент Росен Плевнелиев – само по една среща; с Желю Желев – две; с Георги Първанов – четири.

Спас Михайлов Карафезов е роден в Габрово - българския Манчестър. Родителите му са обикновени трудови хора, както той сам ги определя. Спас се обучава в техникум по текстил и мечтае да следва химия в чужбина. Но съдбата има съвсем други планове за него. Една година преди да завърши техникума, така се наричаха тогава професионалните гимназии, той заболява от вирусен менингит, в резултат на който губи изцяло зрението на двете си очи и слуха на дясното си ухо. И въпреки тежкото си двойно сензорно увреждане - той продължава обучението си в прочутата Априловска гимназия, отначало като частен ученик, а последния единайсети клас завършва като редовен ученик. Впоследствие учи в Софийския университет, специалност "Право". И така - вместо инженер-химик, завършил в странство, неумолимата орис отрежда на Спас Карафезов в началото да бъде скромен юрисконсулт в малко специално предприятие за слепи, впоследствие като щедра компенсация тя му помага да стане многолетен мениджър, утвърден журналист и доказал се самороден писател. За съжаление неговата дълбоко лелеяна мечта за научно-преподавателска кариера в областта на правото не се случва, но жизнените му постижения, аз съм дълбоко убеден, не са изобщо по-малки от тези на професорите. Сигурно има десетки български професори с по-малко публикации от него, по-малко известни, по-малко цитирани и с по-малко реализирани идеи. Най-вероятно като свръхкомпенсация на тежкото двойно сензорно увреждане е този постоянен и неистов устрем у Спас Карафезов към управленчески позиции, към себедоказване, към себеутвърждаване. Това са ползите от сензорните и физическите увреждания според създателя на индивидуалната психология австрийския психолог Алфред Адлер - тема, която и самият Спас Карафезов се опитва доста успешно да разработва като докладчик пред Седемдесетия световен конгрес на слепите есперантисти през 2004 година в Белград. На шестия ден от седмия месец г-н Спас Карафезов навърши 80 години. Да му благодарим отново за всичко добро, което е направил и прави за хората с тежко нарушено зрение! Да му пожелаем и през новото десетилетие досегашния несекващ работохолизъм! И, разбира се, добро здраве и креативно дълголетие!

Вместо изповед

Всеки от нас се е удивлявал на чудото живот. Всеки от нас е търсил своето място в него. Ако кажа, че животът е съвкупност от пропуснати възможности, това ще бъде едно съжаление. Животът ни е такъв, какъвто си го направим или такъв, какъвто съдбата ни го моделира. Това е вечното противоречие между онова, което зависи от нас, и онова, което не зависи от нас. Дали Бог ни е дал разума или според последните модерни теории той ни е привнесен от по-високо организирана цивилизация, за да живеем по-добре, е трудно в момента да се отговори. Не забравям, че нашата половина е биологична същност. До голяма степен съдбата ни се предопределя от първата сигнална система. От хилядолетия тази ни природа не се е променила. Човек се ръководи от първичните си инстинкти да се самосъхрани чрез агресивност, алчност, завист, ограбване на материални и духовни ценности и така нататък. Ние сме родени с този дуализъм. От една страна да ни възпитават и да се самовъзпитаваме, да усъвършенстваме съзнанието си, сиреч да се опираме на своя разум. На другото блюдо са нашите биологични и химически процеси, адреналинът и серотонинът. Мъдър е оня, който постави в равновесие тези начала. Сенека смята, че не е важно колко си живял, а как си живял. Блажени са ония, които изграждат своя живот върху основата на създанието, правенето на нещо духовно, реално покриващо нуждите или изпълняващо моралните норми. Човек е раздвоен между своите възжелания. Необходимо е да премерва доброто и злото, позволеното и непозволеното. Както са ме учили, осъзнатата вече необходимост е свободата. Човек е свободен, когато не се замисля, а в него е изграден

критерият и отношението към околния свят. Критерият се променя от условията на живот. Мисля, че ние със своето развитие непрестанно се приспособяваме към тези условия. Това тръгва от семейството, роднинския и приятелски кръг, училището, социалната среда. Един от многобройните ми грехове е постоянно правените компромиси в разрез с моите схващания и възгледи. Поговорката "Срещу ръжен не се рита", дядо Петко-Славейковата мисъл, че "остра сабя преклонена главица не сече", са ме карали през годините да се огъвам не само пред властта, авторитетите, силните, обстоятелствата...

Компромисът винаги ми е причинявал болка, упреждал съм се заради слабостта си. И отново съм правил следващия компромис, за да подсурия болезнения си комфорт. Нали това не е морално! Може би светая светих на душата ми остава едничкото - да я пречиствам с нещо по-добро. Но какво е доброто, свързано ли е с утвърждаване на интереса?

Животът ме е научил, че той се движи от интересите. Не смятам само техния материален израз. В тях се включват нагонът, духовната необходимост от знания, вярата в Бог. Кръвната връзка между деца и родители... Духовното и биологическо начало се проявява чрез интересите. Те се и преплитат. Мога да кажа, че през моите години аз съм се подчинявал на осъзнати или неосъзнати интереси. Допускам съм конформизъм. Вероятно това е продиктувано пак от инстинкта за оцеляване. Покланям се пред онези герои от историята, от примерите в обществото, науката или културата, които са съумели да изчистят от себе си интересите, произтичащи от биологическото им начало, и да направят нещо за останалите хора. Колкото и да посипвам с пепел главата си, аз не успях да се справя със своя страх и компромиси. Грохотът от бързия бяг на годините ме събуждаше от приспивните илюзии, прогонваше красивите мечти и натрапваше в съзнанието ми извечните библейски истини, че всичко е суета на суетите и че под слънцето няма нищо ново.

Спомням си, това е било година преди ослепяването ми, как през месец май открих нещо, което сякаш преди това не съм забелязвал. Бях се излегал на една поляна сред нейните високи треви и в този малък свят видях гъмжило от животинки. Мравките пълзяха по своя път, калинки прелитаха между тревите, жукаха мухи, пчели. Тази зелена стена от треви се озаряваше от проникнали слънчеви лъчи. Може би това беше чудото живот, на което душата ми се е радвала неподправено и искрено. Колко малко му трябва на човек, за да се почувства част от природата и вселената. Всеки от нас си поставя високи цели. Нали човек не трябва да се примирява и в тази гонитба всеки от нас забравя за най-обикновеното, човешкото, което е свързано с истинския ни живот. Едни от греховете ми са стремежите и амбициите да постигна нещо повече в работата, професионалния път, кариерата. Съзнавал съм необходимостта да се радваш на онова, което имаш, колкото и малко да е. Може би това е душевното равновесие и успокоението. Блажени са ония, които се радват на мига. Поне аз такава блаженство не успях да постигна.

И така, какво е животът? Може би онова, което става в момента – онова, което ти носи скръб или радост, чувството, което те кара да възприемеш момента такъв, какъвто е. Има някаква закономерност на този свят. След злото идва и добро, а както е казал шопът "когато е много на харно, не е добре". Хайде, стига толкова душевен мазохизъм - ще кажат старите ми приятели. Достигна средната възраст за страната и ти остава само да се радваш на своите дни. Прави са. По-добре да се връщам към онази картина, напоена от злато и смарагди, оживена от жуженето на насекомите. Дали съм станал по-мъдър? Аз трудно мога да си отговоря. Ако съм постигнал равновесие със себе си и онова, което ме обкръжава, може би. Стрелката като че ли още се люлее. Едно знам - че характерът ми е навредил повече от слепотата. Ако това е вече някакво помъдряване!

Роден съм в Града на хумора. Това е донякъде набедено. Години наред се мъча да се самовъзпитам в този стил, но трудно става. Може би човек се ражда с чувство за хумор. Иначе е сложно да се накара сам да гледа на всичко с весели очи. Ако го постигне това, и светът му ще стане по-красив.

Не се отличавам от останалите. И на мен нищо човешко не ми е чуждо - суетата, честолюбието, леността, ласкателните думи, изречени от мен или възприемани с удоволствие за мен. И все пак животът ме научи да спазвам някои правила. С благост да моля и неподправено да благодаря, искрено да се извинявам и чистосърдечно да прощavam. С годините се уча да общувам с хората. Да се опитвам да влизам в кожата на всеки един от тях. Може би така се запълва празнотата на онова, което не може да се обхване. Всеки един събеседник разкрива нещо по-различно, всеки един от тях е равен на една книга. Узнах, че да бъдеш свободен означава да се освободиш от страха и да казваш това, което мислиш. Това повлича след себе си неприятности. В книгите съм чел, че духовният човек е раним и

лесно уязвим. Ще бъде нескромно да се причисля към тази категория, но заради прибързаността и острия ми език съм имал често главоболия.

Изпълнен съм с признателност към всички онези, които ми помагаша в работата и живота, към всички онези, които ме коригираха искрено.

От дете знам, че политиката е нещо нечисто. Учил съм, че тя е концентриран израз на икономика. Всъщност политиката е средство за облагодетелстване. Това ще потвърди и нашият дълго продължил преход към демокрация. Спомням си времената на капитала и годините след войната. Бях малък, но разбирах с какви големи надежди тръгваме всички към едно ново общество. Чел съм за конвергенцията. Ако можеше в една епруветка да се съберат ведно индивидуализмът, личната инициатива и обществената осигуреност, ще се получи най-добрата амалгама за живот. Девизът "От всекиму според способностите, всекиму според потребностите" се оказа поредната утопия. Нуждите винаги изпреварват възможностите. Заедно с това равенството е абсурд при неравенство на индивидите.

Надеждата! Тя е неизбежна и ще ни придружава до края на дишането ни. След злото идва и добро. Ето пак се хванах за онова равновесие, за онзи философски камък, който всеки трябва да намери в своя живот. Може би още го търся и това ми прилича на детска игра, а навярно аз съм запазил детето в себе си много повече от другите на моята възраст. Съзнавам, че това се заплаща с оценки, които носят отрицателен знак. Утеха е да остана такъв, какъвто съм бил и какъвто ще продължа да бъда. Мои приятели ме определят като красиво луд. Навярно са близо до истината. Приемам го и както писа Александър Островски: "И най-мъдрият си е малко прост". Затова ми стават противни онези, които се изпълват с въздух под налягане. Правят се на големи, без да са такива. Държат се високомерно, а това е нещо, което винаги ме е дразнило. Така, както и човешката лакомия и алчността. Ако на този свят всеки си знаеше мярата във всичко, щеше да бъде като в рая. Осъзнато или неосъзнато, всеки гледа да вземе през единствено дадения му живот колкото може повече от него. Сигурно това отново граничи с инстинкта за самосъхранение. Ако съм достигнал до някаква степен на своето духовно развитие, то е защото полагам усилия да вземам толкова, колкото е възможно да понесе умът и сърцето ми. Улавял съм се в жаждата да трупам знания. Да се интересувам от безкрайно много неща. Те едва ли са ми служили в живота. Още не мога да си обясня какво е това неистово чувство и любопитство да се интересувам от безкрайно много неща. Известно е правилото, че човек трябва да знае от всичко по малко и от нещо много, за да бъде добър в професията си. Схващам, че и тук е нужна мяра. Стремещът да се научават новости е нещо като наркотик, болест, от която няма отърване. И все пак съм благодарен на прочетеното и наученото. Книгите, песните и музиката са онези чудни духовни стъпала, които са ме спускали към дълбините на моята душа. Мога да съжаляя само, че слепотата ми отне достъпа до визуалното изкуство. До картините, скулптурите, архитектурата, киното, телевизията. Това не може да се компенсира.

С годините все повече се радвам на младите хора. Схващам, че те са по-умни от нашето поколение, много по-надарени и способни. Не бих искал да кажа, че това е ехо от оная обич, която ме е придружавала в ранните години. Неусетно стигнах и до любовта. Това е въздухът, солта на живота, по-скоро онзи мед, без който не могат да живеят пчелите. Винаги съм възприемал жената като част от мен. Като неотделимото друго аз. Естествено, че това отнасям за моята съпруга. Съдбата ми отне очите, но ми даде нейната светлина. Интелектът и доброто ѝ сърце запълваха празнотите в характера и възпитанието ми. Нека Бог ми прости, но съм се наслаждавал и тогава, когато Амур ме е навестявал. Мисля, че това е нормално за всеки един човек. Сега мога да определя, че любовта е част от понятието "Обичам". Обичта е като безкрая, като вселената, тя е онова чувство, което никога не угасва и щастлив е онзи, който го притежава спрямо другите. Не само към съпруга, семейство, деца, внуци, към приятели. Както е казано в Библията: "Обичай ближния" е постулат, с който се ражда всеки от нас. Мисля, че аз го прилагам все още. Обичта е онази субстанция, свързана с духа, която ни прави по-добри. И най-накрая стигам до крачката от съвършенството. То не е в мен естествено и никога няма да го достигна. Съвършен е само Бог и всеобемаш. Като дете съм кръстен и за мен Бог е бил оня добър старец и дух, който ни покровителства. Обществото ме възпитаваше в атеизъм и аз го възприемах с разума си. След 40-ата си година се убедих, че религиите не са чист опиум за народите, както е казал Маркс. Започнах да ги възприемам като нравствени правила за поведение. Когато се сблъсках с многообразието и красотата на света, съвършенството на вселената, с кардиналната промяна в моята

лична съдба, започнах да мисля за оная сила, която направлява живота ни. Човек се нуждае от нея, той я търси в беда и подем и я олицетворява с понятието Бог. Склонен съм да възприема мисълта на Волтер, че ако няма Бог, ние сме длъжни да го създадем. Бог не е самият човек, човекът трябва да се освободи от него, както е казал големият теолог и философ Ерхард Майстер. Той трябва да направи място в душата си за истинския Бог.

Ослепяването ми в миг, както стана на 12 септември 1952 година при една операция в Александровска болница, беше най-ужасният удар в живота ми. Със съдбовно значение. Това не само промени моята първоначална нагласа, но ме принуди да се преустрою кардинално. Този обрат е почти равен на акта на смъртта. Напускайки този свят, човек сякаш прави един кръг към своето начало, сякаш се завръща там, откъдето е дошъл. Слепотата обаче те оставя до края на живота ти не само в тъмнина и свят без образи, но в една постоянна принуда да виждаш със сърцето си невидимия свят. Така изграждаш образите на всичко, което те заобикаля, в душата си и започваш да живееш отново. И все пак това е по-доброто, отколкото физическия край.

След техникума си, вече като сляп, продължих да уча. Завърших Априловската гимназия и право в Софийския университет. След съдебния си стаж станах работник. След това в продължение на 10 години бях юрисконсулт. Окончателно скъсах с правото през 1967 година, след опита ми да стана аспирант. Останах сам да се състезавам с празното място, не ме приеха. Дали не искаха да се занимават с мен или това беше строго идеологическа дисциплина, а аз бях безпартиен?... За мен все още няма обяснение, след като от шестима кандидати бяхме допуснати двама на устен изпит за две места.

Единствената правна монография, която бях прочел от руския професор Кечакян, ми се падна на този устен изпит. Съдбата е решила вероятно да поема друг път. През целия си живот съм служил на идеята за интеграцията. Знам, че тя започва от самия човек. Той трябва да я носи вътре в себе си. Мисля, че аз в един друг аспект съм я постигнал. Не става дума за това, че превърнах собствения си недъг в професионалното си занимание, в препитанието си. Моята среда винаги е била между съучениците и колегите ми. Всички около мен са виждащи хора. Дори в преносен смисъл обкръжението на моите невиждащи приятели е от хора, които са равни с другите. Ако всички сме убедени, че Петко Стайнов виждаше повече от виждащите, защо това да не се отнася и за надарените, умни мои съсъдбеници? Интеграцията е реализация на интелекта, независимо дали виждаш или не виждаш. Дали си в средата на организацията на слепите, или извън нея, основното е да имаш съвременното виждане за околния свят и духовното зрение на съвременен човек.

Моите родители и деди са трудови хора. След Втората световна война не е провървяло на моето семейство. То е било недолюбовано от властниците. Самият аз съм бил винаги раздвоен и мисля, че това е нормално за всеки един човек. Естествено е сами да открием истината, а не по внушение отвън. Искал съм да прозра коя от двете системи през моя живот е жизнената и справедливата за хората. Всеки от нас може да има някаква позиция в обществото, но по-важно е как то е устроено, какви са правилата му, за да се спазват и в него да има равновесие. Русо говори за обществения договор между гражданите за управлението им. Ако демокрацията изисква спазването на определени правила, свързани с индивидуалната инициатива и свободата, човешките права, това би било добре, но практическият живот е пронизан от сили, които го деформират и пригаждат към интересите на отделен кръг от хора. А това е нарушение на правилата. Сигурно съм достатъчно наивен, за да очаквам социална справедливост при една подредба на съвременните ни български условия. Не можех да си представя начина, по който стана трансформацията и избуяването на свръхбогати върху недоимъка на останалите хора. Чувствам се виновен за това заедно с милионите мои съграждани, които го допуснаха.

Роб ли съм по провидение или не? Мога ли да се бунтувам или не? Естественият ход е еволюцията. Но в живота има и гняв, и бунтове, и революция. Мисля, че съм прилагал някаква справедливост в моите действия. Дали ще намеря сили още за това, или ще продължа да трупам своята глупост.

Човешко е да се греши, божествено е да го проумееш и да се покаеш. Само това пречистване може да ти даде силата да продължиш по-нататък.

Съзнавам, че съм в края на своя живот. Често ме занимава същността на смъртта. Будистите вярват в прераждането. Християните - във възкресението. Атеистите - в нищо. Всички са убедени в едно - че тук на земята е раят или адът, или подготовката за бъдещия живот. В едно съм сигурен - че смъртта е най-справедливият акт в природата. След нея на моя камък няма да поставят: "Тук почива слепият...".

Просто аз ще бъда отново равен с всички. Смъртта е справедлива, защото тя заличава грозното и уродливото, неправдата и силата на онзи, който използва властта си. Добре че богатите и императорите не са в състояние да си я откупват. Пред нея няма бедни и богати, умни и глупави, грозни и красиви. Тя коригира неравния старт при раждането на всеки от нас. Добре че живата материя загива, иначе нямаше да има живот. Затова вярвам, че смъртта е другата страна на живота. Тя просто гарантира неговото продължение. Нещо повече, в космоса черните дупки поглъщат цели съзвездия. Тези далечни светове отвъд този предел преминават в друго състояние на антиматерия. Не бих искал да завърша своето верую с толкова зловещи мисли. Просто нашата усмивка ще победи и смъртта.

Юли 2006 г.

Из книгата "Сърцето вижда" на Спас КАРАФЕЗОВ

Един неспокоен и целеустремен дух

На 12 август 2014 председателят на ТСО Левски Тодор Любенов навършва 80 години. Почти половината от своя трудов живот той е отдал на Съюза на слепите в България.

Професионалният му житейски път започва още в ранна възраст - едва 19-годишен след завършване на техникум в Ловеч, поради липса на работа по специалността, която е придобил, започва работа в товаро-преносна бригада в мелница "Васил Левски", град Левски. Независимо от тежката работа, която извършва, записва задочно хладилна техника, която завършва с отличен успех. По време на отбиването на военния си дълг придобива още една професия - механик на двигатели с вътрешно горене с неограничена мощност.

Въпреки тежката работа като товарач на вагони, изкопчия на канализации, строителен работник и други общи работи, продължава да се труди неуморно близо 10 години. След това започва работа в локомотивното депо в Левски като монтьор по ремонта на дизелови локомотиви. За кратко време усвоява тънкостите на тази работа и неколккратно е излъчван като най-добър в професията, получава и присъжданата тогава награда "Носител на паспорт за трудова слава". Снимката му постоянно е на челно място на таблото на отличниците, името му като отличен механик се носи по всички предприятия в града и района, поради което е изтеглен в месокомбинат "Родопа" Левски като механик по поддръжката на машини за месопреработка. Много бързо усвоява и тази професия и прави редица преустройства, рационализации и изобретения за по-лека, качествена и количествена работа в месопреработката. Притежател е на три удостоверения за крупни рационализации с много голям икономически ефект.

Поради наложителната промяна на работното място в цялото предприятие - отстраняване на аварии в цех за топене на свинска мас при температура плюс 40 градуса, а след това в тунела за дълбоко замразяване при минус 35-40 градуса, и още някои неизвестни причини зрението му чувствително намалява. Лекуван е няколко пъти в плевенска болница, но без успех и през 1981 година е трудоустроен с препоръка от ТЕЛК за работа в предприятие за слепи.

На 1 ноември 1981 Тодор Любенов започва работа в ПП "Успех" Плевен. Въпреки неудобствата, които съпътстват новата му позиция - всекидневно пътуване с автобус или влак, той се приобщава много бързо към колектива и новите професионални предизвикателства, прави редица подобрения, преустройства и приспособления за безпроблемната работа на колегите си.

Колективът на бригадата бързо разбира и оценява качествата му на отличен организатор и

общественик и го избира за председател на заводската организация, профпредседател и за член на управителния съвет на предприятието. Г-н Любенов много активно участва в изграждането на новото предприятие и цеха за електроинсталации. Там също проявява своите качества и прави много подобрения и преустройства, а по-късно е назначен и за бригадир.

През 1992 поради прекратяване на производството на електроинсталации и навършване на пенсионна възраст Тодор Любенов се пенсионира и веднага е предложен и избран за председател на тогавашното ПСО Левски.

Тук той за пореден път проявява своите умения и организаторски качества и за кратко време издирва и привлича за членове на организацията освидетелствани граждани с увредено зрение. От 38 души сега организацията ни наброява 208 съюзни членове. Благодарение на ръководните умения на г-н Любенов ТСО Левски към ССБ се ползва с много голям авторитет пред местната власт, службата за социално подпомагане и други институции в града. Негова е и заслугата за откриването на дневен център за хората с увреждания, където нашите членове и всички други хора с увреждания от града прекарват част от своето време.

РСО Плевен и ССБ оценяват самоотвержения труд на председателя Тодор Любенов и той многократно е награждаван с грамоти. Награден е и със сребърната и златната значка на ССБ, както и с плакета по случай 90-годишнината на Съюза на слепите в България.

Тодор Любенов е все така активен защитник на хората със зрителни увреждания, за него думите "няма", "не може", "ще видим" не съществуват. Винаги намира начин да постигне това, което е най-добро за организацията.

Да ни е жив и здрав още много години, да бъде все така с неспокоен и целеустремен дух за по-нататъшното интегриране на хората с увредено зрение!

Снежана ТРИФОНОВА

80 години СГБ

На 14 юли в конферентната зала на БТА се проведе пресконференция, посветена на 80-годишнината от основаването на Съюза на глухите в България.

СГБ е основан през 1934 г. в София. От самото си създаване той има за своя основна цел обединяването на всички хора с увреден слух и удовлетворяването и защитата на техните културни и материални интереси.

Съюзът е член на Световната организация на глухите. Неговият председател г-н Васил Панев е дълги години неин вицепрезидент, а сега вече неин почетен член.

В СГБ членуват около 6500 души, обхванати в 12 регионални организации в по-големите градове на страната. Организацията развива стопанска дейност в 13 търговски дружества, известни като предприятия "Тих труд", в които хората с увреден слух намират своята трудова реализация.

Туристическите и социално-културните дейности и услуги се осъществяват от дружеството "Тишина 14". СГБ има клубове по интереси, които развиват социални и културни инициативи, художествена самодейност и други.

Основното производство за членовете на Съюза на глухите в България е шивачеството. По-рано много силно е било застъпено и производството на мебели, но тогава тези дейности бяха защитени от държавата и предприятията имаха монопол на производството. Поради високата конкуренция и съпътстващите я негативни процеси при функционирането на пазарната икономика предприятията

драстично намалиха своята производствена и търговска дейност. Днес те продължават да съществуват, но от работещите по-рано в тях около пет хиляди човека сега са ангажирани само около 500.

Първостепенна задача на Съюза е образованието на нечуващите хора. Децата и младежите с увреден слух се обучават в три специализирани училища. В София училището е създадено преди 117 години, в Търговище училището е навършило 103, а в Пловдив 89 години.

Особено силно се работи в областта на ранната рехабилитация на децата до три години и от три- до шестгодишна възраст, тъй като колкото по-рано се започне работа с нечуващото дете, толкова постигнатият резултат е и по-бърз, и по-добър. Това се наблюдава особено напоследък след въвеждането в употреба на кохлеарните импланти, макар, че по въпроса с поставянето им се наблюдават доста противоречиви оценки - най-вече сред младите ползватели. Това може би се дължи на страха от самата процедура на вграждане, която се извършва чрез хирургическа операция.

СГБ има най-съвременно оборудваните кабинети за децата до три години и кабинети за децата над тригодишна възраст, на които са поставени кохлеарни импланти.

СГБ е издал речник на жестовете, който съдържа пет хиляди жеста със съответните граматически правила за използване. Издаден е и речник с жестове на православната религия. Това е изключително постижение, тъй като в по-рано употребявания език от нечуващите жестовете са отговаряли само на 700 думи, а с този речник лексикалният фонд е нараснал на 5000 думи.

Пресконференцията беше организирана по повод отбелязването на 80-годишнината от основаването на Съюза на глухите в България. На нея вниманието на присъстващите журналисти отново беше заострено върху най-сериозните проблеми, от чието решаване се нуждаят всички хора с увреден слух в страната. Между тях бяха открити въпросите за узаконяването на длъжността "Преводач на жестомимичен език", както и за утвърждаването на жестомимичния език като официален, за по-голям достъп на нечуващите до информация и повече съвременни възможности за комуникация, за разширяване на възможностите за подходяща трудова реализация.

От своевременното и задоволително решаване на проблемите, особено на проблема за признаването на жестомимичния език за официален, зависят много неща. В това число и подобряването на достъпа до информация и възможностите за повишаване на образованието за хората с увреден слух, а оттам и за увеличаване на шансовете им за работа.

Димитрина МИХАЙЛОВА